

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

Πρόδος μετά φρονήσεως
εφαρμογή μετά μαθήσεως

Θεωρία άνευ πράξεως είναι τί κενόν
πράξις άνευ θεωρίας είναι τί τυφλόν.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ :
ΑΡΙΣΤ. Θ. ΜΟΥΡΑΤΟΓΛΟΥΣ (γεωπόνος)

ΕΤΟΣ ΙΣΤΟΝ — ΑΡΙΘ. 169

15 'Απριλλιον — 1926

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γεωργία καὶ νερό. — Πῶς ἀναπτύσσονται (Τρέφονται) τὰ φυτά. — Τὰ χημικὰ Λιπάσματα.
— Οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας. — Τὰ χημικὰ λιπάσματα καὶ ἡ χώρα μας. — Ὁ ἐκφυ-
λισμὸς τῆς πατάτας. — Τὰ ἐξ Αἰγύπτου λαχανικά. — Τὰ χημικὰ λιπάσματα ἐν Αἰγύπτῳ. —
Ποικίλα. — Ἐπίκαιρα. — Ἀλληλογραφία

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΠΕΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος μετ' αὐτὴν ἡ Ἀκρόπολιν εἰς τὸ μέσον.

Τηλ. Διεύθ. «ΤΕΧΝΙΚ»

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1899

'Αριθ. Τηλ. 1-26

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΙΡΕΙΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΑΧΑΡΙΟΥ & Σ^{ΙΑ}
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ
54 — ΑΘΗΝΑΙ ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 54

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΕΝΟΝ
ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ

Έργοστασίων διά πάσαν βιομηχανίαν, 'Ηλεκτρικῶν σταθμῶν κινήσεως καὶ φωτισμοῦ, Κινητή-
ρων Δίσελ συνολικῆς ἀποδόσεως ἐγκατεστημένων 12.000 ἵππων, 'Ατμομηχανῶν, 'Ατμολεβήτων
ἐγκατεστημένων συνολικῆς θερμαινόμενης ἐπιφανείας 10.000 τετραγωνικῶν μέτρων, Παγοποιεῖων καὶ
Ψυγείων συνολικῆς ἡμερησίας παραγωγῆς πάγου 100 τόννων, Κυλινδρομύλων, Οἰνοπνευματό-
ποιεῖων, 'Ελαιουργείων, Σιδηροδρομικῶν 'Υλικῶν, 'Αντλῶν, Θησαυροφυλακείων,
ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΤΤΙΚΑ

Μ. Γ. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ & Σ^{ΙΑ}

ΓΡΑΦΕΙΑ : Πλατεία 'Αγ. Θεοδώρων ΑΘΗΝΑΙ

(Μέγαρον 'Εθνικῆς ἀριθ. 16—17—18)

ΠΡΟΜΗΘΕΥΕΙ τάχιστα παντὸς εἶδους
Γεωργικὰ μηχανήματα
τῶν μεγαλύτερων Γερ-
μανικῶν καὶ Αὐστρια-
κῶν 'Εργοστασίων—

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ πᾶσαν γεωργικῆς φύ-
σεως ἐγκατάστασιν ἐ-
πὶ τῇ βάσει τῶν νε-
—ωτέρων μεθόδων.—

Ο ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

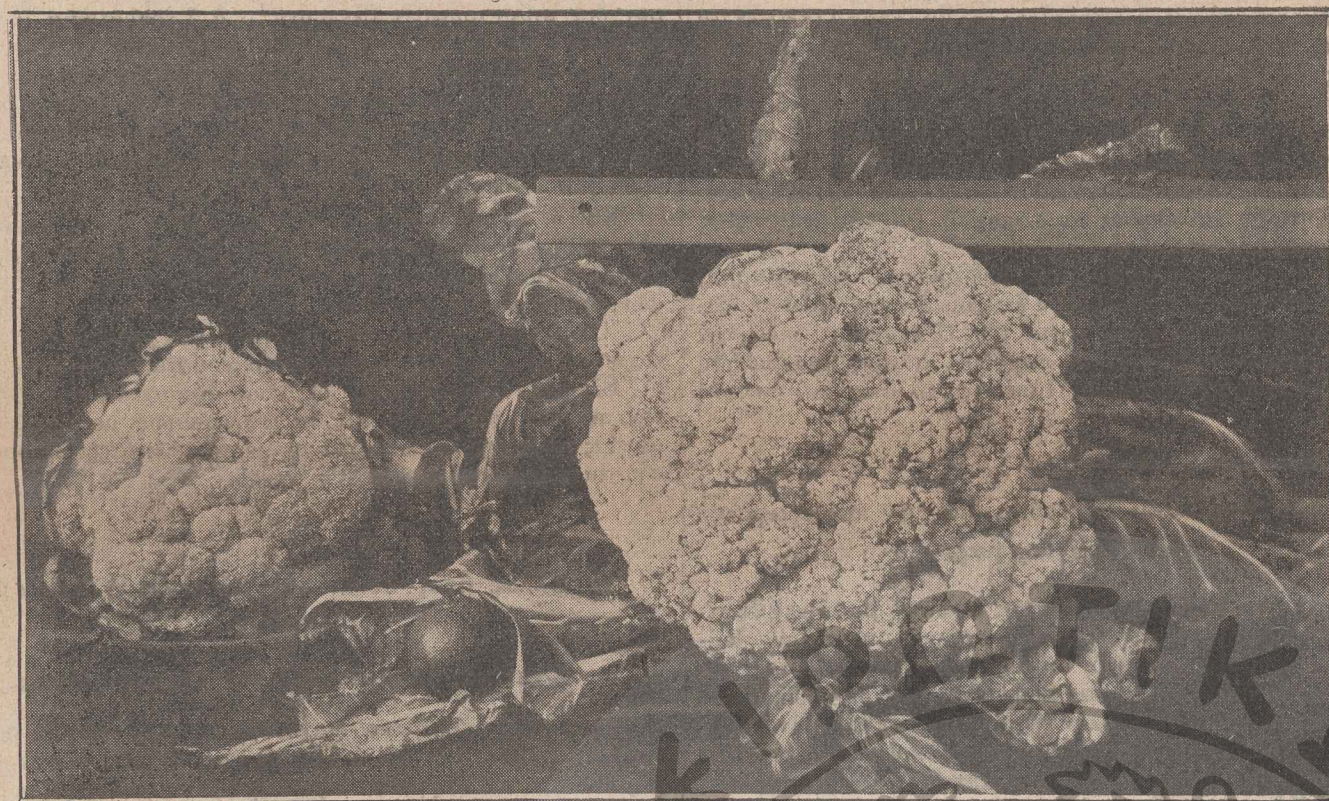
ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Εἰς τὸν ζητοῦντα πέμπεται ΔΩΡΕΑΝ

Διευθυντής : ΑΡΙΣΤ. Θ. ΜΟΥΡΑΤΟΓΛΟΥΣ γεωπόνος

Γραφεῖα ἐν 'Αθήναις, ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 33.

ΠΩΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΦΘΗΝΑ ΖΑΡΖΑΒΑΤΙΚΑ

Βάρος κουνουπιδοῦ μὴ λιπαθέντος, δκάδες 1
καὶ δραμια 180.Κουνουπίδι καλλιεργηθέν ἡερικῶς ὑπὸ τοῦ κ. Ε. Κουρούκλη ἐν Κεφαλληνίᾳ
μὲ Χημ. Λιπάσματα τύπου 6—8—8, Βάρος τούτου δκ. 5 καὶ δραμια 125.

Βλέπε σχετικὸν ἄρθρον ἐν σελ. 54 παρόντος τεύχους.

Ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν φελλάχων δὲν δύναται νὰ ἐκλείψῃ παρὰ μόνον ὅταν οἱ κηπουροὶ μᾶς
θὰ μεταχειρίζονται ἄφθονα Χημικὰ Λιπάσματα.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΝΕΡΟ

'Εσφαλμένοι γινώμει διὰ τὴν Γεωργίαν τῆς 'Ελλάδος.

Ἀπὸ μακροτάτων χρόνων, προκειμένου περὶ τῆς 'Ελληνικῆς
γεωργίας, ἐπεκράτησεν ἡ ἐσφαλμένη γνώμη, ὅτι ἡ 'Ελλάς δὲν
εἶνε χώρα γεωργικὴ ἐν ᾧ ἐναντίας εἶναι χώρα ναυτικὴ καὶ
βιομηχανικὴ.

Συνεπῶς, κατὰ τοὺς θιασώτας τῆς γνώμης ταύτης, ἡ 'Ελλη-
νικὴ πλουτοπαραγωγικὴ πολιτικὴ ὀφείλει νὰ μεριμνᾷ δραστηρίως
καὶ μετὰ στοργῆς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ναυτιλίας καὶ τῆς βιο-
μηχανίας, θέτουσα εἰς δευτερεύουσαν μοῖραν τὴν γεωργικὴν ἀνά-
πτυξιν τῆς χώρας.

Καὶ ὅντως ἡ πολιτεία, ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς 'Ελληνι-
κῆς 'Επικρατείας (ἀπὸ τοῦ 1821) μέχρις ἑσχάτων, τοιαύτην τινὰ
ἡκολούθησε πορείαν.

Ἡ γνώμη, ὅτι ἡ 'Ελλάς δὲν εἶνε γεωργικὴ χώρα, διευπλόγη
κατὰ πρῶτον ἀπὸ τινος ξένου περιηγητῆς, τοῦ XVIII καὶ XIX
αἰῶνος, οἱ ὅποιοι ἐπεσκέφθησαν καὶ ἐμελέτησαν τὴν 'Ελληνικὴν
χώραν ἀπὸ δοχαιολογικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀπόψεως, παρέργως δὲ
ἐνηπολήθησαν καὶ διὰ τὴν κοινωνικὴν καὶ ἐν γένει πλουτοπα-
ραγωγικὴν ἱκανότητα τοῦ τόπου μᾶς. Τὴν γνώμην ταύτην τῶν
ξένων ἀσύζητη καὶ ἀμελετήτως ἀπεδεχθῆσαν καὶ οἱ 'Ελληνες
διανοούμενοι καὶ πολιτευόμενοι, οἵτινες ἐρρῶθιζαν καὶ τὴν
πλουτοπαραγωγικὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου μᾶς.

Συνέπεια δὲ τούτων ἦτο ὅτι, ἀπὸ τοῦ 1830 μέχρις ἑσχάτων,
οὐδεμία οὐσιαστικὴ πραγματικὴ κατεβλήθη προσπάθεια πρὸς ἐμ-
ψύχωσιν τῆς 'Ελληνικῆς γεωργίας ἀπὸ τῆς γενικωτέρας αὐτῆς
ἀπόψεως ἀποσκοπούμενης.

Τὴν ἐπικρατήσαν ταύτην γνώμην θεωροῦμεν, μάλιστα
ὑπὸ τοὺς σημερινοὺς ὅρους, ὡς τελείως ἐσφαλμένην ἡ 'Ελλη-
νικὴ δὲ γεωργία δὲν ἐπροόδευσεν ἐπαρκῶς διότι κακῇ κατεύθυνσιν.

ἐδόθη εἰς αὐτήν· ὅταν αὕτη λάβῃ τὴν πρέπουσαν κατεύθυνσιν δύναται νὰ καταστῇ καὶ ἐντατικωτάτῃ καὶ τὰ μάλιστα πλουτο- παραγωγός.

**

Κάποιαι δικαιολογήσεις διὰ τὴν ἐπικράτησιν ἐσφαλ- μένων περὶ τῆς Ἑλλ. Γεωργίας γνωμῶν.

Ἐν τούτοις, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ γνώμη τῶν ξένων περιηγητῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν διευτυπώθη, ἔν τινι μέτρῳ ἦτο δικαιολογημένη, διότι οὗτοι βλέποντες τὰς ἀπε- ράντους καὶ βαθυκόλπους παραλίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔχοντες ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπ' ὅψιν τῶν τῶν πνεύμα τοῦ Ἑλληνος, ῥέποντος φύσει εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, ἄλλωστε, ἐξαναγκαζο- μένου εἰς τοῦτο ὑπὸ ἱστορικῶν λόγων (τουρκικὸς ζυγὸς) καὶ ἀφ' ἑτέρου συγκρίνοντες τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα πρὸς τὸ βουνωδὲς καὶ ἀνώμαλον τοῦ τόπου, τὴν ἔλλειψιν μεγάλων ποταμῶν, τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν βροχῶν κτλ. κτλ. ἐπίστευσαν ὅτι τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος ἔγκειται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν καὶ εἰς ἀπώτερον δὲ μέλλον καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν, οὐδέποτε δὲ εἰς τὴν ἐνδοκίαν εἰς μεγάλῃν κλίμακα τῆς Γεωργίας.

Ἰσως διὰ τοὺς πότους κυβερνήτας τῆς χώρας μας (1830-1870) ἠδυνάτο τις, ἐν τινι μέτρῳ, νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς ἰδίας δικαιολογίας, τὰς ὁποίας ἀνωτέρας παρεθέσαμεν διὰ τοὺς ξένους περιηγητάς· ἂν καὶ αἱ ὑπὲρ τούτων δικαιολογίαι αὗται, μέγα μέρος τῆς ἀξίας τῶν χάωσι, διότι ὁ ἀειμνήστos Ἰωάν. Καποδίστριας, ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ λόγων καὶ ἰδίως ἐμπράκτως ἀπέδειξε, ὅτι τὸ πλουτοπαραγωγικὸν μέλλον τῆς Ἑλλάδος πρέ- πει ν' ἀναζητηθῇ, καὶ κυρίως νὰ στηριχθῇ, ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ βελτιώσεως τῆς γεωργίας.

Ἄλλ' οὐδεὶς τῶν διαδόχων τοῦ Κυβερνήτου Καποδίστρια, ἐννόησε τὰ διδάγματα τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, πολλὸ δὲ ὀλι- γώτερον ἠκολούθησε τὸ παράδειγμά του· ἐξ ἐναντίας, κατὰ τὴν ἀρκοῦντως μακρὰν ταύτην 40ετὴ περίοδον, τελείως παρημελήθη ἡ γεωργία τῆς χώρας, ἂν μὴ καὶ ἐμμέσως πολλάκις καὶ ἀπηνῶς κατεδιώχθη.

**

Δράσεις τοῦ Χαρίλαου Τρικούπη διὰ τὴν προαγωγήν τῆς Γεωργίας μας.

Ὁ ἀειμνήστos Χαρίλαος Τρικούπης πρῶτος βαθύτατα ἐξετί- μησε τὴν σπουδαιότητα τῆς γεωργίας, σχετικῶς πρὸς τὴν ἀνά- πτυξιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν δυνάμεων τοῦ τόπου τούτου· οὗ- τος συντόμως ἐπεδίωξε τὴν κατασκευὴν ὁδῶν καὶ σιδηροδρόμων, ἀποτελούντων ἰσχυρότατον μοχλὸν τῆς ἀναπτύξεως καὶ βελτιώσεως τῆς γεωργίας· οὗτος, διὰ τῆς τελωνιακῆς τοῦ πολιτικῆς, ἐπεδίωξε τὴν βελτίωσιν τῆς γεωργίας καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τῶν κλάδων αὐτῆς, τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ συμβαλλόντων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς.

Τέλος ὁ Τρικούπης, ἐνισχυόμενος καὶ ἀπὸ τὸν ἀειμνήστον Παῦλον Καλλιγᾶν, καὶ ἐπωφελοῦμενος τῆς διαθήκης τοῦ ὄντως πρακτικοῦ φιλοπάτριδος Τριανταφυλλίδου, τοῦ ἐκ Βυτίνης τῆς Ἀρκαδίας, ἰδρύσεν ἐπὶ βάσεων, καλῶς μελετημένων, τὰς πρῶτας Γεωργικὰς Σχολὰς, τῶν ὁποίων οἱ καρποὶ ἦσαν ἐπαρκῶς ἱκανο- ποιητικοί.

Ὁ ἴδιος Τρικούπης τελείως ἐκτιμῶν τὴν σπουδαιότητα τοῦ νε- ροῦ ἐν τῇ Ἑλλ. Γεωργίᾳ, δι' εἰδικῆς ὑπηρεσίας, ἐμελέτησε πολ- λαχοῦ τοῦ Κράτους πλείστα ἀρδευτικά ἔργα, ἰδίως ἐν Θεσσαλίᾳ· αἱ μελέται ἐκεῖναι εἶχον τὸσον πολλὴ προχωρήσει, ὥστε καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν εἶχεν ἀρχίσει, διενεργηθείσης τῆς κατὰ νόμον ἀπαιτουμένης δημοπρασίας· ὁ δὲ ἐργολάβος (ὁ Πετρόχειλος Βό- λου) ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ κατακύρωσις τῶν ἀρδευ- τικῶν ἔργων τῆς Θεσσαλίας, ἐκαμὲν ἐναρξιν τῶν σπουδαιωτάτων ἐκείνων ἔργων· ἀλλ' ὁ κακὸς δαίμων τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας ἐμπόδιζε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σωτηρίων ἐκείνων ἔργων· ἡ ἐργολα- βία ἐκεῖνη, διὰ κομματικῶς λόγους, ἠκυρώθη, καὶ ἐκτοτε ἡ Θεσ- σαλία ὄχι μόνον δὲν ἀρδεύεται ἀλλὰ καὶ πολλὰ πάσχει ἀπὸ τὰς πλημμύρας.

Δυστυχῶς διὰ τὴν Ἑλλ. Γεωργίαν, ὁ Τρικούπης δὲν ἔζησεν ἀρκετὰ, ὥστε νὰ στεγασθῇ τὸ ὑπὲρ τῆς γεωργίας τῆς χώρας πρό- γραμμα του.

Δυστυχῶς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, δὲν εὐρέθη διάδοχος ἐπ' αὐτοῦ, ὅπως συνεχίσῃ τὰς ὑπὲρ τῆς Γε- ωργίας προσπάθειάς του καὶ νὰ ἀποτελείσῃ τὸ πρόγραμμά του· καὶ οἱ μετὰ ταῦτα πολυτεύοντες ἐπανήλθον εἰς τὴν παλαιὰν θεωρίαν· **Ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶνε Γεωργικὸς τόπος, καὶ δὲν ἀξί-**

ζει τὸν κόπον νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν παραγωγήν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς Γεωργίας τῆς.

**

Ἀποτελέσματα τῆς Γεωργικῆς Πολιτικῆς τοῦ Χαρίλ. Τρικούπη.

Παρ' ὅλα ταῦτα, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι αἱ προ- σπάθειαι καὶ ἐργασίαι τοῦ ἀειμνήστου Τρικούπη δὲν ἀπέθαναν τελείως, οὐδ' ἀπεκομίσθησαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνιον τάφον. Τὸ πνεῦμα τοῦ Τρικούπη ἐπέζησεν Ἑκείνου· μόνον ἠτόνισε, δὲν ἐξηφανίσθη ὅμως· ὁ σπόρος τὸν ὁποῖον ἐσπείρειν ὁ Τρικούπης σιγὰ σιγὰ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀπέριον ἐναντιότητων, ζῇ καὶ βλα- στάνει· διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ θανάτου του καὶ ἐντεύθεν δὲν ἔπαυσεν μία τις πρὸς τὰ πρόσω κίνησις, ἀληθῶς πολλὴ μικρὰ καὶ τελείως δυσανάλογος πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, ἀλλ' ὅπως δῆποτε τὸ ἱερὸν φῶς, ὅπερ ἦναψεν ἡ εὐλογημένη χεὶρ τοῦ Τρικούπη δὲν ἔσβυσεν, οὔτε εἰς τὰς τάξεις τῶν κυβερνόντων, οὔτε εἰς τὰς τάξεις τῶν ἰδιωτῶν· δύναται τις μάλιστα νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβου- λία, καλῶς ἐκαλλιέργησε τὸν ὑπὸ τοῦ Τρικούπη σπαρθέντα σπό- ρον· διὰ τοῦτο σήμερον βλέπομεν ὅτι ἡ 7 ἐργοστάσια γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ μηχανῶν καὶ ἄλλας τινὰς βιομηχανίας, ἄμεσον ἐχού- σας σχέσιν πρὸς τὴν Γεωργίαν· μετὰ δὲ τῶν βιομηχανιῶν τούτων ἀναντιρρήτως τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ βιομηχανία τῶν Χη- μικῶν λιπασμάτων τῆς ΑΒΕΧΠΑ, ἥτις δύναται τις εὐλόγως νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι εἶνε ἕμμεσος ἀπόρροια τῶν σκέψεων καὶ ἐργα- σιῶν τοῦ Τρικούπη.

Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ γεωργοὶ τῆς ὑπαίθρου χώρας ἠσθάνθησαν τὴν ἐπίδρασιν τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς τοῦ Τρικούπη, καὶ μετ' ἐπιμονῆς ζητοῦσι τὴν πύκνωσιν τῆς συγκοινωνίας καὶ ἄλλων ἔρ- γων, συντρέχόντων εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ γεωργικὴν πρόοδόν των.

Ὅλη αὕτη ἡ ὑπὲρ τῆς γεωργίας μας λανθάνουσα κίνησις, τάχιστα καὶ με ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα θὰ λάβῃ ζῶν, ὅταν οἱ Ἑλλήνες διανοοῦμενοι, οἱ ὅπως δῆποτε ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν πρόοδον τοῦ τόπου μας, θὰ ἀποφασίσωσι μετὰ μεζίνους ἐπι- μελείας νὰ ἐνασχοληθῶσιν ὀλίγον μὲ τὰ γενικώτερα γεωργικὰ ζη- τήματα τοῦ τόπου μας.

**

Ἡ Ἑλλὰς ἦτο, εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἡ Χώρα τῶν δένδρων.

Σχετικαὶ ὑποχρεώσεις τῶν διανοουμένων.

Ἡ τοιαύτη μελέτη τῶν διανοουμένων μας εὐχερῶς θὰ πείσῃ τούτους, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ἡ Πατρίς μας, ἂν εἶνε ὀλίγον πρόσφο- ρος διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἐτησίων ἐπιπολαριζόντων φυτῶν, ἀφ' ἑτέρου εἶνε πρόσφορὸς διὰ τὰς δένδρῳδεις καλλιε- ρείας, τῶν ὁποίων τὰ προϊόντα, με τὸς σημερινούς ὅρους τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ (ταχύτης συγκοινωνιῶν, βιομηχανικὴ κα- τεργασία φρούτων καὶ λαχανικῶν), δύναται ἄριστα νὰ ἐξοδεύονται ἐπικερδέστατα εἰς τὰς ἀπώτατα εὐρισκομένας παγκοσμίους ἀγοράς.

Οἱ διανοοῦμενοι, μελετώντες ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως τὰ τῆς Γεωργίας μας, εὐκόλως θὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι λόγοι ἱστορικοὶ καὶ κοινωνικοί, ὧν ἡ ἐνταῦθα ἐξέτασις παρέχει, ἠνάρχασαν τοὺς γεωργοκτηματίας μας ν' ἀφήσωσι τὴν ὁρθὴν ὁδὸν τῶν δένδρω- δῶν καλλιέργειων καὶ νὰ τραπῶσιν εἰς τὴν περιτοίησιν ἄλλων φυτῶν, ὀλιγώτερον μὲν προσφύων ἀλλ' ἐπιβαλομένων ὑπὸ τῶν τότε ἀναγκῶν.

Κατόπιν δὲ τῶν μελετῶν τούτων οἱ διανοοῦμενοι θὰ πεισθῶ- σιν, καὶ θὰ πείσωσι καὶ τοὺς γεωργοκτηματίας ἐν γένει, ὅτι ὁ τόπος μας, ἀπὸ γεωργικῆς ἀπόψεως, γενναϊότατα καὶ πλουσιο- παρόχος ἐπικρίσθη ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ πλείστα πλεονεκτήματα, ὥστε ἐπιτυχῶς νὰ συναγωνίζεταί πᾶσαν ἄλλην χώραν, ὅσον καὶ ἂν προηγῇ αὕτη εἰς μεγαλείτερον γεωργικὸν πολιτισμὸν (Βέλ- γιον, Δανίαν κτλ.) καὶ ὅσον ἂν αὕτη ἠνυπόθητο ὑπὸ τῆς φύσεως (Βλαχία, Βουλγαρία).

Οἱ γεωργοὶ μας δὲ, πειθόμενοι εἰς τὰς συμβουλὰς καὶ παρο- τρήσεις τῶν κατὰ τόπους διανοουμένων, μὲ ὁρμὴν θὰ ἐπιδιοθῶσιν εἰς τὰς γεωργικὰς βελτιώσεις, καὶ κατ' ἀνάγκην θὰ βασίσωσι ταῦ- τας ἐπὶ τῆς χρήσεως τοῦ νεροῦ, καθιστώντας τοὺς ἀγρούς των πη- γὴν ἀκένωτον παμμεγίστου πλούτου, **διότι ἡ Ἑλλὰς εἶνε ἡ Πατρίς, καὶ ὁ προνομοῦχος τόπος, πλείστων εὐγενεστάτων καὶ πολυτίμων προϊόντων.**

Ἡ φύσις ἐπικριδοῦσα τὴν Πατρίδα μας γενναίως μὲ πλεῖ- στα καὶ μέγιστα φυσικὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὁποία, φυσικὰ, ἰσχυ-

ρότατα ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τῆς εὐφυΐας, τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς δραστηριότητος τοῦ Ἑλλήνος.

Ἐνταῦθα δὲν εἶνε ὁ κατάλληλος τόπος νὰ ἀναπτύξωμεν, μέ- τινα λεπτομέρειαν, ὅλα αὐτὰ τὰ πλεονεκτήματα, ὁποῖα καλῶς χρησιμοποιούμενα, δύναται νὰ καταστήσωσι τὸν Ἑλληνα πρῶ- τῆς τάξεως γεωργὸν—παρὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν κοινὴν γνώμην ὅτι ὁ Ἑλλήν εἶνε κακὸς γεωργός. Τὸ θέμα τοῦτο, ἄλλοτε ἐκτενῶς ἐπραγματεύθημεν εἰς τὸ περιοδικὸν τὰ **Νέα Γεωπονικά** (Βλ. Νέα Γεωπονικά τόμον τοῦ 1920, τεύχος 5—6, τῶν μηνῶν Μαΐου —Ιουνίου).

Ὁ χαρακτήρ τοῦ Ἑλλήνος καὶ ἡ Γεωργία μας.

Βεβαίως ὁ Ἑλλήν ῥαθύμως καὶ μετὰ τινος ἀγανακτήσεως, ὁδηγεῖ τὸ ἄροτρον, συρόμενον ἀπὸ δύο καχεκτικούς βραδυποροῦν- τας βόας· τοιαύτη ἐργασία εἶνε ἀνιστά διὰ τὸν Ἑλληνα, ὅστις θέλει ἐργασίαν ὀλίγον κοπιαστικὴν σωματικῶς, ἀλλ' ἀπαιτοῦσαν εὐφυΐαν, εὐστροφίαν, καὶ προσαρμοζομένην εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀλλὰ καὶ νευρικὸν του χαρακτῆρα, ὁποῖα εἶνε τὰ ἔργα τῆς πολι- τισμένης γεωργίας ἐν γένει, καὶ ἰδίᾳ τῆς δένδρῳδους.

ΤΟ ΝΕΡΟ ΚΑΙ Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Μειονεκτήματα καὶ διόρθωσις αὐτῶν.

Ἐν τούτοις ἡ φύσις, παρ' ὅλην τὴν κατὰ τὰ ἄλλα γενναιο- δωρίαν τῆς, μεγάλῃν ἐδείξε ἀπέναντι τῆς χώρας μας φειδῶ ὥς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ νεροῦ. Αἱ βροχαὶ εἰς τὸν τόπον μας καὶ σχετικῶς ὀλίγαι εἶνε, καὶ πρὸ πάντων ἡ διανομὴ των εἶνε ἐλαττωματικὴ· πολλάκις εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ ἕξι ὅλοις μῆνας οὐδὲ σιγῶν βροχῆς πίπτει· ἐνῶ συγχρόνως ἡ ἐξάτμισις εἶνε ἰσχυροτάτη· ὑπὸ τοιούτους ὅρους τὰ ἐπιπολαριζόντα φυτὰ δὲν δύναται νὰ εὐδοκίμησῃσι.

Πρὸς τούτους ἡ γεωγραφικὴ διευθέσις τῆς Χώρας εἶνε τοι- αύτη, ὥστε οὔτε μεγάλοι ποταμοὶ διαρκοῦς ροῆς, οὔτε μεγάλοι λίμναι δύναται νὰ ὑπάρξωσι, οἱ ποταμοὶ μας, ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἶνε χείμαρροι καταστρεπτικοὶ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ ἄχρηστοι κατὰ τὸ θέρος. Αἱ λίμναι μας, ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἶνε ψευδολίμναι καὶ δὲν ἀποτελοῦσι παρὰ ἐλῶδεις ἐκτάσεις, ἀχρήστους διὰ προηγ- μένα πολιτισμένα γεωργικὰ ἔργα.

Ὅλα δὲ τὰ τοιαῦτα φυσικὰ μειονεκτήματα ἐξηυξήθησαν διὰ τῆς τελείας καὶ ἀλογίστου ἀποδάσεως τῶν βουνῶν μας, σχεδὸν μέχρι τῶν ἀκροτάτων κορυφῶν των· τὸ τοιοῦτον δὲ τὰ μέγιστα συντελεῖ εἰς τὴν στασιμότητα τῆς Γεωργίας μας καὶ πολλαχῶς παρεμποδίζει τὴν πρόοδόν της.

Ὅλα ταῦτα τὰ μειονεκτήματα ἀπαραίτητον εἶνε εὐσυνειδή- τως καὶ ἐπιστημονικῶς νὰ μελετηθῶσι καὶ ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ νὰ προληφθῶσιν ἢ τοὐλάχιστον νὰ περιορισθῶσιν. Μερικὰ δὲ τῶν μειονεκτημάτων τούτων, διὰ τῆς τέχνης, δύνα- νται νὰ μετατραποῦν εἰς πλεονεκτήματα.

Ἄλλ' αἱ τοιαῦται μελέται, καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐμπράκτος ἐφαρμογὴ καὶ ἐκτέλεσις των, ἀπαιτοῦν καὶ χρόνον πολλὴν καὶ δαπάνας σημαντάς, ὥστε τὰ εδωκενικὰ ἀποτελέσματά των μόνον ἐν ἀπωτέρῳ μέλλοντι θὰ ἀναφανῶσι καὶ θὰ πραγματο- ποιηθῶσι.

Ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ταχίστης προόδου τῆς γεωργίας μας καὶ μέσα ἐπιτεύξεως ταύτης.—Τὰ ὑπόγεια νερά.

Αἱ κοινωνικαὶ ὁμοι καὶ Κρατικαὶ ἀνάγκαι ἐπιτακτικῶς μᾶς ἐπιβάλλουσι τὴν ἐξέυρεσιν ταχίστης θεραπείας· συνειπῶς απαι- τῆτον εἶνε τάχιστα νὰ προσδεύσῃ ἡ Γεωργία μας.

Εὐτυχῶς τὸ τοιοῦτον ὄχι μόνον δὲν εἶνε ἀκατόρθωτον, ἀλλὰ καὶ οὔτε πολὺ δύσκολον οὔτε ὑπερβολικὰ δαπανηρὸν εἶνε.

Τὸ πρόβλημα τοῦτο λύεται ἀπλούστατα διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ- σεως τῶν ὑπογείων ὑδάτων, δι' ἀνυψωτικῶν μηχανημάτων· Ἡ Ἑλληνικὴ χώρα, ἰδίως ἡ παραλιακὴ, ἔχει ἀφθονὰ ὑπόγεια νερά, ἀλλοῦ μὲν εἰς μικρὸν βάθος, ἀλλοῦ δὲ εἰς μέγα βάθος.

Τὰ πρῶτα, τὰ ἀβαθὴ νερά, πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος χρησι- μοποιοῦνται ὄχι μόνον διὰ τὰς οἰκιακὰς ἀνάγκας, ἀλλὰ καὶ διὰ ποτίσματα· οἱ παρὰ τὰς Ἀθήνας κῆποι, κατὰ μέγιστον μέρος, διατηροῦνται διὰ φρεατίων ὑδάτων· οἱ κῆποι τοῦ Ἀργολικοῦ πεδίου χρησιμοποιοῦν μόνον ὑπόγεια νερά, τὸ ἴδιον γίνεται καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Μηχανήματα ἀνυψώσεως τῶν ὑπογείων νερῶν.

Τὰ βαθύτερα ὑπόγεια νερά δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιοῦν- ται συμφερόντως μὲ ἱπποκίνητα μηχανήματα· ἀλλὰ σήμερον τὰ

μηχανήματα, τὰ λειτουργοῦντα δι' ἄτμου, ἢ τῶν κινητῶν ἐσωτερικῆς καύσεως, ἢ δι' ἠλεκτρισμοῦ, ὁλονὲν τείνουσι νὰ ἀν- τικαταστήσωσι τὰ διὰ ζωικῆς δυνάμεως κινούμενα μαγικανοπῆ- γαδα.

Τὰ τοιαῦτα δὲ μηχανήματα ἀνυψοῦσι τὸ νερὸ καὶ ἀπὸ μέ- γιστα βάθη, μὲ τιμὴν κόστους τοῦ κυβικοῦ μέτρου νεροῦ, σχε- τικῶς μῆδαιμίνῃ, ἰδίως ὅταν πρόκειται περὶ ἀνυψώσεως μεγά- λων ποσῶν νεροῦ· ὅσον ἰσχυρότερον εἶνε τὸ ἀνυψωτικὸν μηχανή- μα καὶ ὅσον μεγαλείτερον εἶνε τὸ ἀνυψούμενον ποσὸν τοῦ νεροῦ, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ τιμὴ τοῦ κόστους τοῦ κυβικοῦ μέτρου τοῦ ἀνυψουμένου νεροῦ εἶνε μικροτέρα.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀνωτέρω δικαιούμεθα νὰ ἰσχυρίζομεθα ὅτι ἡ μεγαλειτέρα δυσκολία, ἡ παρεμποδίζουσα τὴν πρόοδον τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας,—ἐλλείψις νεροῦ—ὑπερениκῆθη, χάρις εἰς τὰς προόδους τῆς νεωτέρας μηχανικῆς.

Πρακτικὴ λύσις τῆς ἀνυψώσεως τῶν ὑπογείων νερῶν ἀλλαχού.

Τὰ ἄνω ἐκτιθέμενα δὲν εἶνε σκέψεις θεωρητικαί, προερχόμε- ναι ἀπὸ οὐτοπιστικῶς μελέτας.

Ἡ οἰκονομικὴ ἀνύψωσις τῶν βαθύτατα εὐρισκομένων νερῶν, πρὸς ἀρδευτικὰς χρήσεις, εἶνε **πρᾶξις ζωντανή**, ἡ ὁποία πολλα- χοῦ ἐφηρμοσθῇ εἰς μεγάλῃν κλίμακα καὶ μάλιστα εἰς χώρας πολὺ ὀλιγώτερον τῆς Ἑλλάδος προηγμένας εἰς πολιτισμὸν. Ἐὰν ἐν Ἑλλάδι ἐλάχιστα χρησιμοποιοῦνται τὰ νεώτερα ἀνυψα- τικά μηχανήματα, ἀλλαχού, ἐν Κύπρῳ π.χ. καὶ ἐν Παλαιστίνῃ μεγίστη αὐτῶν γίνεται χρῆσις.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν (Γιάφαν τῆς Παλαιστίνης) πρὸ 15ετίας, διὰ ἐπεσκέφθησαν τοὺς ἐκτεταμένους πορτοκαλλεῶνας τῆς χώρας ταύτης, οὐδαμοῦ συνήντησα ἱπποκίνητα μαγγάνια· ὅλα τὰ μαγγάνια ἐκ- νοῦντο διὰ πετρελαιομηχανῶν· τότε (κατὰ τὸ 1912), ἐβεβαιώθη ὅτι εἰς τὴν Γιάφαν ὑπῆρχον περὶ τὰς 800 κινητήριον πετρελαιο- μηχαναί, διαφόρων συστημάτων καὶ δυνάμεως· τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι οἱ πορτοκαλλεῶνες τῆς Γιάφας, παράγουσι τόσα πολλὰ πορ- τοκάλια, ὥστε διὰ τὴν ἐξαγωγήν αὐτῶν καταπλέουσιν ἐκεῖ με- γάλᾳ φορτηγῷ ἀτμόπλοια, τὰ λεγόμενα **Πορτοκαλλάδεια**, διὰ νὰ φορτώσωσι μόνον πορτοκάλια, συσκευασμένα εἰς κιβώτια, πρὸς ἐξαγωγήν εἰς Ἀγγλίαν, Ρωσίαν, Αἴγυπτον, Τουρκίαν (Κων)λιν κυρίως, καὶ ἀλλαχού, ἀπαραλλακτα ὅπως γίνεται εἰς Πάτρας μὲ τὰ **σταφιδάδεια βαπόρια**.

Ὅτι γίνεται εἰς τὴν Γιάφαν ἐξαίρετα ἡδύνατο νὰ γίνῃ καὶ ἐν Ἑλλάδι τῆς ὁποίας τὸ κλίμα, ἂν δὲν εἶνε προσφορότερον διὰ τὰ ἐνδοκίμα, τοῦ τῆς Παλαιστίνης, πάντως δὲν ὑπολείπεται ἐκείνου.

Παραγωγή ἐσπεριδοειδῶν παρ' ἡμῖν.

Σήμερον ἡ παρ' ἡμῖν παραγωγή τῶν ἐσπεριδοειδῶν, μὴ ἐξαι- ρουμένων οὔτε τῆς Κρήτης καὶ τῆς Χίου, εἶνε γειοία (Βλ. Ἀγο- Τυχ. ἀριθ. 136 Ἀπριλίου 1923), καὶ ἐνῶ ἡδύνατο νὰ ἦνε ἀσυ- γχρίτως πλουσιότερη, ὥστε νὰ παράγῃ τόσον πλοῦτον, ὅσον σή- μερον παράγει ἡ σταφίς καὶ ὁ καπνός.

Ἡ καλλιέργεια τῶν ἐνδοκίμων παρ' ἡμῖν εἶνε τόσον ἀση- μαντος, διότι δὲν ὑπάρχουσι διαθέσιμα νερά πρὸς ἀρδύσιν των· ἀλλὰ διὰ τὴν νὰ μὴ ποτίζονται μὲ τὰ ὑπόγεια νερά ἀνυψούμενα;

Ἐξ ὅσων ἀνωτέρω ἀνεγράψαμεν ἀκριδῶς καταφαίνεται, ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τῶν ὑπογείων νερῶν δύναται νὰ γείνη αἰτία σπουδαιωτάτης αὐξήσεως τοῦ γεωργικοῦ μας πλούτου.

Διὰ τὸ ὅτι γεωργοκτηματῆς μας δὲν χρησιμοποιοῦν τὰς κινη- τηρίους πετρελαιομηχανάς, ἢ ἄλλας, ὁμοίας περίπου φύσεως:

Ὁ Ἑλλήν δὲν εἶναι ρευντινιέρης.

Οἱ πολλοὶ τῶν διανοουμένων εἰς τὸ εἶρωμα τοῦτο θὰ ἀπαν- τήσωσι· **«Διότι ὁ Ἑλλήν γεωργός εἶνε ρευντινιέρης, κακὸς γεωργός καὶ τὰ ὁμοιοί»**.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν εἶνε ἡ ἀληθής.

Αἷτα μὴ χρησιμοποίησεως μηχανῶν ἀνυψωτικῶν νεροῦ.

Ὁ κτηματίας ἀποφεύγει τὰς μηχανὰς ταύτας, διότι δὲν τὰς γνωρίζει, ἅμα μὲ τὰ μάτια του, καὶ εἰς τὰ γειτονικά του κτη- ματα, ἰδεὶ τὴν τελείαν αὐτῶν λειτουργίαν· τάχιστα θὰ ἀποδεχθῇ ταύτας καὶ εἰς μεγάλῃν κλίμακα θὰ τὰς χρησιμοποιήσῃ.

Διὰ τοῦτο θερμοῦς συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἐμπροκειμένους τοι- οῦτον ε

Και τὰς μὲν εἰδικὰς γνώσεις, ὡς πρὸς τὰς πολλὰς λεπτομερείας τῆς γεωργίας, τὰς ἀποκτῇ ὁ γεωργὸς ἀπὸ τὰς γεωργικὰς Σχολῶν καὶ ἀπὸ τὴν πείραν του, τὰς τροφὰς ὅμως τῶν φυτῶν θὰ τὰς προμηθεύηται ἀπὸ τὴν ἀγορὰν ὅπως καὶ τὰ ἄλλα εἶδη ὧν ἔχει ἀνάγκη. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ τροφίμα ταῦτα τῶν φυτῶν εἶναι δύο εἰδῶν ζωϊκὰ δηλ. καὶ χημικὰ (ὡς λέγονται) καὶ τὰ μὲν ζωϊκὰ, ἔπειδὴ παράγονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὰ ζῷα του (ἢ κόπορος), ἢ ἄλλων, ὁ γεωργὸς τὰ γνωρίζει καλῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ τὰ κανονίζει ἀναλόγως, τὰ ἄλλα ὅμως, τὰ χημικὰ (—χημικολιπάσματα), τὰ ὅποια εἶναι προϊόντα σοβαρῶν ἐργοστασίων καὶ δὲν εἶναι εὐκόλως νὰ γνωρίζονται ἐκ τῆς ἀπλῆς ἐξέτασως (κατὰ τὴν παρουσίαν) κλπ. ὁ γεωργὸς ἔχει ἀνάγκη νὰ εἶναι βέβαιος περὶ τῆς περιεκτικότητος τῶν καὶ τῆς καλῆς ποιότητος τῶν, νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν πωλητὴν πρὸ παντὸς διὰ νὰ μὴ τὰ ἐξετάσῃ πρὸς τὴν ἀγορὰν δι' ἀναλύσεως ἢ νὰ τὰ ἀγοράσῃ ἐπὶ ἐγγυήσει τῆς καλῆς περιεκτικότητος τῶν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐξασφαλίσουν κατόπιν χημικῆς ἀναλύσεως παρ' ἐμπιστοῦ καταλλήλου ἰδρύματος τῶν γεωπονικῶν χημείων τοῦ Κράτους.

Ἐπειδὴ τελευταίως τὸ Κράτος συνεβλήθη μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Χημικῶν λιπασμάτων, ὥστε ἡ μὲν Ἑταιρεία νὰ χορηγῇ ἀλλήλῃ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῶν ἐμποτίων λιπασμάτων εὐρεθεί, ὅπερ τὸ σπουδαιότερον, νὰ δίδῃ τὰ λιπάσματα εἰς τοὺς γεωρ-
δοποι-
ὲς ἐπὶ πιστῶσι, μέχρι τῆς σχετικῆς ἐσοδείας, πρὸς τοὺς τοῖς δὲ τὰ ὅτι ἰδρὺν καὶ τὴν ἀγορήν διὰ νὰ διδάσκῃ ὑποδειγματικῶς τὴν τῆσαν-
ἐλειαν τῶν χημικῶν λιπασμάτων κλπ. τὸ δὲ Κράτος παρε-
θμός-
ρησεν εἰς τὴν Ἑταιρείαν προνόμια τινα, οὕτως εἶπεῖν, ἥτοι
ὁ δικαίωμα τοῦ νὰ συνάπῃ ὁμοιογούνα δάνεια μὲ μικρὰν σχε-
τικῶς φορολογίαν ἐπὶ τοῦ κέρδους, πρὸς δὲ νὰ δέχεται καταθέ-
σεις ἀνευ οὐδεμιᾶς φορολογίας, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς
Ἑταιρείας νὰ δίδῃ τὰ χημικὰ λιπάσματα μὲ τὸν αὐτὸν τόκον, καὶ
ἐπειδὴ θεωροῦμεν τὸ γεγονός τοῦτο σοβαρὸν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ
ἐκφράσωμεν τὴν γνώμην μας δημοσίᾳ ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦ ἂν
ἡ σύμβασις εἶναι καὶ πρὸς ὄφελος τῆς γεωργίας ἐν γένει καὶ ἐπο-
μένως καὶ τῶν γεωργῶν.

Ποῖν ἐκφέρομεν τὴν γνώμην μας ἐπὶ τοῦ σπουδαιωτάτου τοῦ-
του ζητήματος εἶναι ἀνάγκη προηγουμένως νὰ καταστήσωμεν
γνωστὴν τὴν πραγματικὴν σημασίαν τῶν χημικῶν λιπασμάτων
εἰς τὴν πρακτικὴν γεωργίαν.

Ἐν ἀρχῇ ἀνέλυσαμεν λεπτομερῶς πῶς ἀναπτύσσονται τὰ
φυτὰ, ὅτι δηλ. καὶ ταῦτα τρέφονται ἀπὸ ὕλικα τὰ ὅποια προσλαμ-
βάνουν ἀπὸ τὸ περιβάλλον. Ἐπομένως ὁσάκις τὸ περιβάλλον, δηλ.
τὸ ἔδαφος, εἶναι πτωχὸν εἰς συστατικὰ τῶν φυτῶν, καὶ τοιαῦτα
εἶναι τὰ περισσότερα ἐδάφη—τὰ φυτὰ δὲν ἀναπτύσσονται καλῶς,
καὶ ὁ γεωργὸς δαπανᾷ ἀσκοπῶς διὰ τὰς ἄλλας ἐργασίας, διότι ἡ
βάσις εἶναι νὰ ὑπάρχουν τὰ ὕλικα πρὸ παντός, ἀπὸ τὰ ὅποια
γίνονται τὰ φυτὰ. Διὰ νὰ κατανοηθῇ καλλίτερα τὸ ζήτημα φέρο-
μεν ἕν παραδειγμα ἐκ τῆς ἀτομικῆς πράξεως. Ἐκαλλιερῶμεν
μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ ὅσον τὸ δυνατόν τελειότερον κατὰ τὰ
ἄλλα ἀρετὴν ἔκτασιν, τὴν ὁποίαν διηρέσαμεν εἰς διάφορα τμή-
ματα, τὰ ὅποια ἐλιπαρώμεν διαφοροτρόπως δηλ. 1) μόνον με-
κοπρίαν 2) μόνον με ἄζωτον 3) μόνον με φωσφορικὴν δὲ 4)
μόνον με κάλι 5) με ἀνὰ δύο μαζὺ ἐκ τῶν ἀνωτέρω 6) με ἀνὰ
τρία μαζὺ ἐκ τῶν ἀνωτέρω 7) με κόπρον καὶ χημικὰ λιπάσματα
τῶν τριῶν συστατικῶν καὶ 8) μεταξὺ τῶν τμημάτων ἀρίστην
ἀπὸ ἐν τμήμα ἀνευ λιπάσματος διὰ νὰ χρησιμεύῃ πρὸς παραβο-
λὴν (ὡς μάρτυς) καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἀναμείξεως τῶν ἀποτελε-
σμάτων.

Ἡ δοκιμὴ ἔγινε ἐπὶ σπορᾶς σιτηρῶν. Τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν
τὰ ἀκόλουθα συνοπτικῶς. Εἰς μὴ λιπασμένον στρέμμα ἡ εἰς καρ-
πὸν σιτηρῶν ἀπόδοσις ἦτο 50 περίπου ὀκάδες κατὰ μέσον ὅρον.
Ἡ εἰς τὰ πλήρως λιπανθέντα, δηλ. μὲ μεγάλην δόσιν κόπρου
μόνον ἢ μὲ 39 ὀκ. χημ. λιπάσματος τοῦ τύπου 4—12—3 ἢ μὲ
μικροτέραν δόσιν ἄλλ' ἐκ τῶν δύο τελευταίων ὁμοῦ ἦτο τετρα-
πλασία σχεδὸν ἦτοι 180 ὀκ. κατὰ στρέμμα. Ὡς πρὸς τὰς δαπα-
νας ἡ διαφορά ἦτο διὰ τὴν προμήθειαν τῶν χημ. λιπασμάτων,
τὴν διασπορὰν τῶν κλπ. 10 δραχ. ἐνῷ ἡ ἀξία τῆς ἐπὶ πλέον ἀπο-
δόσεως (180—50)=130×0.40=52 δραχ. ἡ καθαρὰ ἐπὶ πλέον
εἰς χορὴμα ἀπόδοσις 42 δραχ. ἦτοι τετρακόσια—300 ἐπὶ τοῖς 100.

Ἦδη ἔχοντες ὅτ' ὅμοιόν τὸ ἐκ τῆς πράξεως ταύτης συμπέρασμα,
τὸ ὁποῖον ἐπεβεβαιώθη ἔκτοτε ἐπανειλημμένως ἐξ ἰδίας ἡμῶν ἀντι-
λήψεως, καὶ δὲν ἀφίσταται ποσὸς τῆς γενικῆς ἀντιλήψεως, δέον
νὰ ἐξετάσωμεν τὸ τεθὲν ἀνωτέρω ζήτημα κατὰ πόσον ἡ ἐν λόγῳ
σύμβασις εἶναι συμφέρουσα γενικῶς διὰ τὴν γεωργίαν μας.

Ποῖν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ ὀφείλωμεν νὰ προτάξω-
μεν καὶ τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἀνωτέρω ἐκάμαμεν μὲ λιπάσματα τῆς Ἑλ-
ληνικῆς Ἑταιρείας, ἀλλ' ὅτι προηγουμένως εἴχομεν ἐκτελέσει τὸ
αὐτὸ πείραμα μὲ ξένα λιπάσματα, ἀλλὰ μὲ πλήρη ἀποτυχίαν,

τόσον ὥστε ἐδισταζόμεν ἀκόμη νὰ τὸ ἐπαναλάβωμεν μὲ τὰ Ἑλ-
ληνικὰ λιπάσματα. Ἐκ τῶν ἡγουμένων προκύπτει, 1) ὅτι πρὸ
παντός διὰ τὴν χρῆσιν τῶν χημικῶν λιπασμάτων πρέπει νὰ εἴ-
μεθα βέβαιοι περὶ τῆς ποιότητος τῶν, διότι ὁ ἔλεγχος εἶναι δύσκο-
λος ἀπὸ τοὺς γεωργούς. 2) Ὅτι πρέπει οἱ γεωργοὶ ὅλοι νὰ πει-
σθῶν περὶ τῆς ὀφελείας τῶν χημ. λιπασμάτων διὰ δοκιμῶν
παρὰ τῶν ἰδίων τῶν ἢ πλησίον τῶν γινόμενων καὶ 3) ὅπερ
ἐπίσης σπουδαῖον, ἂν μὴ τὸ σπουδαιότερον, νὰ δύναται οἱ γε-
ωργοὶ νὰ ἀγοράζουν τὰ Χημικὰ λιπάσματα.

Εἰς τὴν προκειμένην σύμβασιν φρονούμεν ὅτι συνυπάρχουν
καὶ οἱ τρεῖς ὡς ἂν ὁροι, διότι μέχρι σήμερον, ἡμεῖς τοῦλάχισ-
τον, δὲν γνωρίζομεν περιπτώσιν παρατόνων ἐκ τῆς πράξεως
περὶ τῆς μὴ καλῆς συστάσεως τῶν χημικῶν λιπασμάτων τῆς Ἑλ-
ληνικῆς Ἑταιρείας. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον σημεῖον τῆς διδασκα-
λίας τῆς ὀφελιμότητος τῶν χημ. λιπασμάτων, ἡ Ἑλληνικὴ Ἑται-
ρεία ἔκαμε μέχρι σήμερον ἀρετὰ τὸ καθήκον τῆς, διότι εἶναι καὶ
συμφέρον τῆς, ἀλλ' ἀναλαμβάνει καὶ διὰ τῆς συμβάσεως νὰ ἰδρῇ
καὶ ἀγορήν, ἐρευνῇ καὶ διὰδόσῃ, οὐχὶ μόνον τῶν χημ.
λιπασμάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν σπόρων, δένδρων, ὕσως δὲ
καὶ ζώων. Ὡς πρὸς τὸ τρίτον σημεῖον ἐπίσης ἡ Ἑλληνικὴ Ἑται-
ρεία ἔρχεται ἐκτικῶς νὰ διευκολύνῃ σημαντικῶς τὸν γεωργόν.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἀνωτέρω, ἐκ τῆς προκειμένης συμβάσεως
καὶ τῶν σχετικῶν νόμων τῆς δασμολογικῆς προστασίας τῶν
Ἑλληνικῶν λιπασμάτων, προκύπτει ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξετάσεως τῆς
τιμῆς τῶν χημ. λιπασμάτων τούτων μὲ τὴν τῶν ξένων λιπα-
σμάτων.

Σήμερινὴ ἐξέτασις λεπτομερῆς τῶν πραγμάτων ἀποδεικνύει
ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία δὲν πωλεῖ εἰς μεγαλύτερας τιμὰς τὰ
χημικὰ λιπάσματά τῆς, ἀπὸ τὰς τιμὰς τῆς παγκοσμίου ἀγορᾶς.

Ἐπομένως ἔχομεν τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ παρούσα σύμβασις
εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως εὐεργετικὴ διὰ τὴν γεωργίαν μας καὶ
ὅτι πλέον ἀπὸ τοὺς γεωργούς μας ἐξαρτᾶται νὰ κάμουν καλὴν
χρῆσιν τῆς, χωρὶς καὶ νὰ ἐπαφίενται τελείως εἰς μίαν οἰανδή-
ποτε κατάστασιν, ἀλλὰ νὰ δοκιμάζων τοῦλάχιστον καὶ πᾶσαν
προβαλλομένην λογικὴν βελτίωσιν αὐτῆς.

Ἐν Θεσ/κῇ τῇ 29 Μαρτίου 1926.

Σ. Γούδας
Γεωπόνος

ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Ὁ ἐργαζόμενος ἄνθρωπος, κατὰ γε-
νωργοί, προσοχή. νικὸν κανόνα, εἰς κάθε βῆμα του συναν-
τῇ σωρείαν ἐναντιότητων καὶ ἐχθροτή-
των, ἀπὸ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ προσφυλάσσεται. Φυσικὸν εἶναι καὶ
ὁ γεω. γοκτηματίας συχνὰ νὰ εὐρίσκειται, κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ
ἐπαγγέλματος του, ἀπέναντι ἐχθρῶν ἐμφανιζομένων ὑπὸ πολ-
λὰς καὶ διαφόρους μορφάς, ὅτε μὲν ὡς φυσικῶν φαινομένων, ἄλ-
λοτε δὲ ὡς ἀνθρωπίνων δράσεων κτλ. κτλ.

Ὁ γεωργοκτηματίας χρεωστῇ νὰ λαμβάνῃ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα
μέτρα διὰ νὰ ματαιώσῃ, ἢ τοῦλάχιστον νὰ κάμῃ μικροτέρας, τὰς
ζημίας τὰς ὁποίας δύναται νὰ τοῦ ἐπιφέρωσιν οἱ ἐχθροὶ του·
χρεωστῇ πρὸ πάντων νὰ προσφυλάσσεται ἀπὸ ἐκείνους ποῦ πα-
ρουσιάζονται ὡς φίλοι καὶ εὐεργέται του· τούτων τὰς προτάσεις
καὶ συμβουλὰς κυρίως πρέπει μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐπιμονὴν
νὰ μελετᾷ καὶ ἐξελέγχῃ.

**

Ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς
τοῦ Γεωργοῦ.

λοῦντες ἀκριβὰ τὸ ἐμπόρεμά του ἀλλὰ συγχρόνως τὸν ζημιώ-
νουν, διότι ἐπιφέρουσι τὴν ἀποτυχίαν ἢ τοῦλάχιστον τὴν ἐλάτ-
τωσιν τῶν ἐσοδῶν του.

Ὁ ἀπατεὼν λιπασματοκάπηλος ἐπὶ τοσοῦτον εἶναι ἐπικινδυ-
νοδέστερος, ἐφ' ὅσον παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορφήν **ιδεολό-
γου ἐπιστήμονος**, προπαγανδίζοντος, ἀνευ συμφέροντός τινος
δὴθεν, ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἐπιστημονικὴν ἢ κοινωνικὴν πρόδο-

δον, μόνον καὶ μόνον χάριν τῆς γενικῆς προόδου καὶ ἰδίᾳ τοῦ
γεωργοῦ κτλ. κτλ.

Οἱ μὲ τοιαύτην προσώπιδα παρουσιάζόμενοι εἶναι λίαν ἐπι-
κίνδυνοι.

**

Ὑπερπιστήμη καί...

Τοιοῦτος τις ἰδεολόγος ὁ κ. J. Guil-
lot, ἐπενδυθεὶς τὴν ἱερὰν τήβεννον τῆς
ἐπιστήμης, ἐπαρουσιάσθη τελευταίως
ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν Νέων Γεωπονικῶν, ἐπιχειρῶν νὰ πείσῃ
τὸν Ἑλληνα γεωργοκτηματίαν ὅτι ὀφείλει νὰ παρακολουθῇ τὴν
ὑπερπιστήμην, χωρὶς νὰ περιμένη τοὺς ἄλλους νὰ προηγηθῶσιν
αὐτοῦ εἰς τὴν πρόοδον κτλ. κτλ.

Ὁ ἀναγινώσκων τὸ ἄρθρον τούτου αὐτομάτως ἐρωτᾷ καὶ
ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ κ. Guillot, ποῦ προσπαθεῖ νὰ μᾶς ὑπο-
δείξῃ τόσον ὥρατα πράγματα; Ποῦ κατοικεῖ ἐν Ἑλλάδι; ἢ
ἐν Γαλλίᾳ;

Τὶ ἐπαγγέλλεται;
Πόθεν τὸ τόσον ἐνδιαφέρον του διὰ τὸν Ἑλληνα ἀγρότην;
Ποῦ καὶ πῶς ἐγνώρισε τὴν Ἑλλάδα;

Εἶναι Φιλέλλην Ἑρραφάντης τῆς ἐπιστήμης, θέλων νὰ πληρώσῃ
τὰ διδάκτρα τῶν ὅσων ὀφελήθη ἀπὸ τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα;

Διὰ τί ἐπρωτίμῃς νὰ διδάξῃ ἐδῶ τὰς ὑπερθεωρίας του, αἵ-
τινες εἶναι ἄγνωστοι εἰς τοὺς ἀγρότας τῆς Πατρίδος του, ὅπου
εἰς στενοὺς **ἐνδιαφερομένους** κύκλους μόνον συζητοῦνται τὰ
προβλήματα, τῶν ὁποίων τὴν εἰσήγησιν ἀνέλαβεν νὰ κάμῃ παρ'
ἡμῖν ὁ κ. Guillot;

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα δίδεται εἰς τὴν συνέ-
χειαν τοῦ ὅτ' ὄντας μας ἄρθρου.

**

Ὁ μετὰ τινος προσοχῆς
ἀναγινώσκων τὴν μελέτην τοῦ
κ. J. Guillot, μηχανικοῦ γεω-
πόνου, μένει κατάπληκτος, μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ πρὸς ποῖον
σκοπὸν παρετίθενται θεωρίαι ἐπιστημονικαί, μόλις πρὸ ὀλίγου
ἐκκολαφθεῖσαι εἰς τὰ σπουδαστήρια καὶ ἰδιαίτερα ἐργαστήρια
τῶν Ἑρροφαντῶν νεωτάτων ἐπιστημῶν.

Κατόπιν τῶν ὑψηλῶν τούτων ἐπιστημονικῶν θεωριῶν ὅμως
ἀποτόμως ὁ κ. J. Guillot κατέρχεται εἰς τὰ πρακτικὰ καὶ θετικά
ἐπίπεδα τῆς ἐμπράκτου γεωργίας, ὅπου ἀρχίζει νὰ διαφαίνεται ὁ
σκοπὸς του καὶ ἐνῷ γράφει ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς:

«Θὰ ἦτο ἀστεῖον ν'

Ἀναγνώρισις ἀληθείας. » ἀρνηθῇ τις τὴν ἐξα-
» σκηθεῖσαν ἐπιτυχίαν

» ἐνέργειαν τῶν ὑπερφωσφορικῶν ἐπὶ τῶν καλλι-
» ἐργειῶν. Ἐπιβεβαιούται κατ' ἔτος καὶ ἀπαντε-
» οἱ γεωργοὶ ἀνευ ἐξαιρέσεων ἐκθειάζουν τὰ εὐε-
» γετήματά των ».

Ἀμέσως μετὰ τινος γραμμᾶς ὁ ἴδιος, Guillot, αὐτοανακη-
ρυσσόμενος πληρεξούσιος δικηγόρος τοῦ ἀδιαιτύτου φωσφορικοῦ
ὀξέως παραθέτει ὡς **δὴθεν νέας**

**Δικηγόρος τῶν ἀδιαιτύ-
των φωσφάτων.** παρατηρήσεις καὶ θεωρίας (παλιν-
δρόμους κ.τ.λ.) πράγματα πολλὰ
παλαιὰ (ἡλικίας τοῦλάχιστον 50-

60 ἐτῶν)—διὰ νὰ παρισκευάσῃ ἐπιτηδείως τὸ ἔδαφος μέχρις ὅτου
εἰσαγάγῃ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ βιομηχανικοῦ
Οἴκου τῆς Μασσαλίας κ. κ. Σλέισγγ: **τῶν Μικροφωσφάτων**,
συνιστῶν εἰς τοὺς Ἑλλήνας νὰ προτιμήσωσι τοῦτα καὶ νὰ ἐγκα-
ταλείψωσι τὰ ὑπερφωσφορικά.

Αἱ ὑπερπιστημονικαὶ γνώμαι καὶ οἱ ἀκατάληπτοι ἐπιστημονι-
κοὶ ὅροι του δὲν κάμουν καμμίαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς γεωργοκτη-
ματίας μας ἀρκεῖ νὰ προσέξουν λιγάκι....

Ὁ κ. Guillot, διὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν εὐφυΐας, μὲ πολ-
λὴν τέχνην καὶ πολλὰ τάχι ἀποφεύγει νὰ πληροφοροῦσιν τὸν ἀνα-
γνώστην του διὰ παραθέσεως πειραμάτων, στατιστικῶν πινάκων
καταναλώσεως, ἀναγραφῆς Ἀσμών θετικῶν κτλ.κτλ. ποῖα εἶναι
τὰ φυσιολογικά, τεχνικὰ καὶ πρὸ πάν-
των τὰ οἰκονομικὰ πλεονεκτήματα τοῦ

**Ὁ σκοπὸς ἐξαγιάζει
τὰ μέσα** **Μικροφωσφάτου** του, τὸ ὁποῖον ἐπι-
θυμεῖ οἱ γεωργοὶ μας νὰ προτιμῶσιν

ἀπὸ τὰ **ὑπερφωσφάτα** τῶν ὁποίων καθ' ἃ γράφει ὁ ἴδιος ὁ κ.
Guillot τὰ **εὐεργετήματα** ἀνευ **ἐξαιρέσεως ἐκθειάζουσιν οἱ
γεωργοί.**

Ὁ κ. Guillot ὅλα αὐτὰ τὰ οὐσιώδη ζητήματα (ἐνέργεια λι-
πασμάτων, τιμὴ αὐτῶν, τιμὴ κόστους παραγομένων προϊόντων
κτλ.) τὰ ἀποσιωπᾷ, καὶ βεβαίως ἔχει πρὸς τοῦτο τὸν λόγον του
καὶ ἐπιμένει μέχρι φορτικότητος εἰς ζητήματα τελείως δευτερεύον-
τα μὴ ἔχοντα καμμίαν ἀπολύτως σημασίαν—οἱ σάκκοι δὲν κα-
ταστρέφονται, ἡ πυκνότης εἶναι μεγαλύτερα κτλ. κτλ.—Καὶ ἐνῷ
θανυμάζει τὴν ἐνέργειαν καὶ ἀποτελεσματικότητα τῶν ὑπερφωσφο-
ρικῶν, δὲν δύναται—μᾶλλον δὲν τοῦ συμφέρει—ὅμως καὶ νὰ μὴ
κατηγορήσῃ καὶ μάλιστα μέχρι διαβολῆς τὰ ὑπερφωσφορικά,
καὶ διὰ τοῦτο μὲ πολλὴν ἀφέλειαν ἐρωτᾷ ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς:

«Διὰ τὰ αὐτὰ τὰ μεγάλα ἔξοδα, τῶν ὁποίων τὰς
» συνεπειὰς ὀφίστανται οἱ γεωργοὶ πληρώνοντες
» κατ' ἔτος τὰ ὑπερφωσφορικά εἰς πολὺ ὑψηλὰς
» τιμὰς; »

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἐνδύλως ἀπαντᾷ ὁ κάθε γεωργός.
Δὲν ἐξηγεῖ ὅμως ὁ κ. Guillot ποῖα θὰ ἦναι ἡ τιμὴ τῶν μι-
κροφωσφάτων, ὑποτιθεμένου ὅτι ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀποτελεσμα-
τικότητα μὲ τὰ ὑπερφωσφορικά;

Δὲν παραμελεῖ ὅμως—ἀπὸ σπόντα—νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἀνα-
γνώστην του ὅτι τὰ μικροφωσφάτα τοῦ οἴκου Σλέισγγ εἶναι ἀκριβὰ.

Πρὸς τοῦτο, ἐπὶ λέξει, ὁ κ. Guillot γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ ἐν λόγῳ λεπτότης ἀπαιτοῦν-
» ται οὐχὶ μόνον τελειοποιημένοι εἰδικαὶ μηχαναὶ
» καὶ σοβαρὰ τέχνη ἀλλὰ καὶ χειροτεχνία διαρκῆς
» ἐκ μέρους τοῦ προσωπικοῦ, ἥτις δὲν ἀποκινᾶται
» εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν ἱκανοῦ χρόνου.

» Ὅσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ λεπτότης τοῦ φωσφο-
» ρικοῦ ἁλατος τόσον ἡ τιμὴ αὐτοῦ εἶναι ὑψηλότερα.
» Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ παραβάλομεν, καὶ ἰδίως
» νὰ συγχώσωμεν, φωσφορικὸν ἄλας χορδοειδὸς
» κονιοποιηθὲν, ἐπομένως οὐχὶ ταχέων ἀποτελε-
» σμάτων, πωλούμενον εἰς χαμηλὴν τιμὴν δι' αὐ-
» τοὺς τοὺς λόγους, μὲ ἀτομικὸν μικροφωσφορικόν,
» ταχείας ἐνεργείας, καὶ τὸ ὁποῖον ἐστοίχισεν, ἵνα
» παραχθῇ αἰσθητῶς ἀκριβότερα ».

Εἰς τὴν Πατρίδα τοῦ ἀρθρογράφου λέγουν: Avis aux ama-
teurs δηλ.: Κύριοι ἀγορασταὶ τὸ **μικροφωσφάτον**, εἶναι μὲν κα-
λὸ, μὰ εἶναι καὶ ἀκριβὸν.

Τελεῖα ματαιοπονία θὰ ἦτο
ἐκ μέρους μου νὰ ἐπιμένω εἰς
τὴν ἀνάλυσιν τῆς μελέτης τοῦ κ.
Guillot μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀπο-
δείξω ὅτι αὐτὴ—μὲ ὅλην τὴν ἐπιστημονικὴν πόζαν ποῦ παίρνει
—δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἐπιστημονικόν ἀπ' ἐναντίας βροῖται σφαλ-
μάτων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν· πολλὰ καὶ ὁ κ. ἀρθρογράφος
ἀναιδῶς κακομεταχειρίζεται τὴν ἀλήθειαν σκοπῶς ἀποσιωπᾷ
πράγματα πολλὰ γνωστὰ ἀπ' ἐναντίας προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ
ὅς κοινῶς παραδεδομένα μεμονωμένα τινὰ γεγονότα. Ἐν ἐνὶ
λόγῳ, ἡ δὴθεν ἐπιστημονικὴ μελέτη τοῦ κ. Guillot, εἶναι συμ-
φύρμα ἀσυναρτήτων, περιέχουσα 17 ὅλα σημεῖα εἰς τὰ ὅποια
εὐκρινῶς βλέπει τις τὴν ἀνεπιστημονικότητα, τὴν προσπάθειαν τῆς
ἀποκρύψεως τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῆς διὰ τοῦ
ψεύδους κτλ. κτλ. μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν, ἀπὸ σπόντα, μὲ
ἐπιστημονικὴν δὴθεν ἀμεροληψίαν, νὰ συστήσῃ τὴν καταναλώσιν
τοῦ **μικροφωσφορικοῦ** λιπάσματος τοῦ Οἴκου Σλέισγγ τοῦ ὀψί-
μου τούτου ἐφευρέτου τῶν μικροφωσφάτων.

Ἐκ μέρους μου νὰ ἐπιμένω εἰς
τὴν ἀνάλυσιν τῆς μελέτης τοῦ κ.
Guillot μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀπο-
δείξω ὅτι αὐτὴ—μὲ ὅλην τὴν ἐπιστημονικὴν πόζαν ποῦ παίρνει
—δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἐπιστημονικόν ἀπ' ἐναντίας βροῖται σφαλ-
μάτων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν· πολλὰ καὶ ὁ κ. ἀρθρογράφος
ἀναιδῶς κακομεταχειρίζεται τὴν ἀλήθειαν σκοπῶς ἀποσιωπᾷ
πράγματα πολλὰ γνωστὰ ἀπ' ἐναντίας προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ
ὅς κοινῶς παραδεδομένα μεμονωμένα τινὰ γεγονότα. Ἐν ἐνὶ
λόγῳ, ἡ δὴθεν ἐπιστημονικὴ μελέτη τοῦ κ. Guillot, εἶναι συμ-
φύρμα ἀσυναρτήτων, περιέχουσα 17 ὅλα σημεῖα εἰς τὰ ὅποια
εὐκρινῶς βλέπει τις τὴν ἀνεπιστημονικότητα, τὴν προσπάθειαν τῆς
ἀποκρύψεως τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῆς διὰ τοῦ
ψεύδους κτλ. κτλ. μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν, ἀπὸ σπόντα, μὲ
ἐπιστημονικὴν δὴθεν ἀμεροληψίαν, νὰ συστήσῃ τὴν καταναλώσιν
τοῦ **μικροφωσφορικοῦ** λιπάσματος τοῦ Οἴκου Σλέισγγ τοῦ ὀψί-
μου τούτου ἐφευρέτου τ

είς μάτην· τὰ ὑπερφωσφορικά ἐξακολουθοῦν νὰ δίδουν τὰ καλύτερα καὶ θετικώτερα ἀποτελέσματα, ὥστε τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Guillot δὲν παρουσιάζει τίποτε τὸ νέον οὐδὲ κἂν καλῶς ἀναμασημένα εἶναι τὰ πολλὰς γραφέντα.

Τὸ ὑπ' ὄψιν μας ἄρθρον τοῦ κ. Guillot μᾶς ὑπενθυμίζει μόνον τὸν μύθον τοῦ Αἰσώπου, ποῦ κάποιος γαῖδαρος, ἐπενδυθεὶς δέρμα λεόντος, ἐπερνοῦσε γιὰ λεοντάρι· κάποιον μπουρίνι ἄρπαξε τὸ δέρμα τοῦ λεόντος καὶ ὁ γαῖδαρος ἐφάνη νέτος σκέτος, καὶ ἔφαγεν ἀπὸ τὰ παιδιὰ τοῦ πρωτῆτερα τὸν ἐφοβόντο, τὸ ξύλο τῆς χρονιάς του.

Ο κ. Guillot δὲν ἐπερίμενε κἂν τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου διὰ νὰ παρασύρῃ τὴν σεμνὴν ἐπιστημονικὴν τήβεννον, τὴν ὁποίαν ἐπε-
νεδύθη, τὴν ἀνασηκῶν μόνος του, γραφὸν ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς:

» Διὰ ποῖον λόγον δὲν θὰ
» ὁ ἀληθὴς σκοπὸς » ἐπιτευχθῶσι καὶ ἐν Ἑλλά-
» δι τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσμα-
» τα τὰ ἐπιτευχθέντα ἀλλαχού;
» Ἡ πρόοδος εἶνε μία δύναμις ἀνατανύκτος
» καὶ μὲ πᾶσαν θυσίαν θὰ πρέπει, ἀργὰ ἢ γρήγο-
» ρα, νὰ μιμηθῶμεν τοὺς γείτονάς μας. Διατὶ δὲ
» ἀμέσως;

Ἀληθὴς μὲ ἄλλας λέξεις, Ἕλληνας, ποῦ θαυμάζετε τὰ ξένα διατὶ δὲν ἀγοράζετε τὸ μικροφωσφόρον τοῦ Οἴκου Σλέιγγ, ποῦ σὰς βεβαίως κάμνει θαύματα; τὸ ὁποῖον ὅμως προσθέντομεν ἡμεῖς εἶνε τελείως ἄγνωστον καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ οὐδέποτε σοβαρῶς ἐδοκιμάσθη;

Ο κ. Guillot πάρα πολὺ λογαριάζει ἐπὶ τῆς ἐξοζηλείας τοῦ Ἑλλήνου. Ο κ. Guillot φαίνεται ὅτι ἐπῆρε τὴν Ἑλλάδα ὡς χώραν τῶν Ζουλοῦ· ἀπατάται.

Ὑστερόγραφον. Τὸ δημοσίευσμα τοῦ κ. Guillot δὲν μᾶς ἐκπλήττει, ἀφοῦ μάλιστα ἐπληροφόρηθημεν ὅτι εἶνε νεαρὸς γεωπόνος, βιοπαλαιστής, ἐργαζόμενος ὡς ἀγρονόμος εἰς τὸν Οἶκον Σλέιγγ, ἐν ἑκτάτῳ ἀποστολῇ ἐν Ἑλλάδι· εἰς τίς ση-
μερινὰς περιστάσεις πᾶς συναγωνισμός—ἔστω καὶ μὴ θεμιτός—
εἶνε ἀνεπὶ τῆς ἐπιτρέπεται δὲ εἰς ἓνα βιοπαλαιστὴν νὰ ἐκμεταλ-
λεύεται τὴν ἀνίατον πάθῃσιν τῆς **ξενολατρίας** ἀπὸ τὴν ὁποίαν
πάσχει ὁ Νεοέλληνας.

Ἐπίσης δὲ δὲν ἐκπλησσομένη, διότι τὰ **Νέα Γεωπονικά** ἐφιλοξένησαν θεωρίας ἐπιτινδύνουσας διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Γεωργίαν, διότι ἐπὶ τέλους τὸ περιοδικὸν τοῦτο εἶνε μία ἐπιχείρησις, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ζήσῃ· ἄλλως τε ἡ δημοσίευσίς αὕτη τελείως δι-
κασιλογεῖται, ἀφοῦ τὸ ἄρθρον εἶνε ἐνυπόγραφον καὶ ἡ διευθύν-
σις τοῦ περιοδικοῦ δὲν εὐθύνεται διὰ τὰς ξένας ψευδεῖς καὶ ἐπι-
βλαβεῖς θεωρίας.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐκπλήσσει εἶνε ὅτι, οἱ κ. κ. Διευθυν-
ται τῶν **Νέων Γεωπονικῶν** δὲν ἔκριναν ἐπιβαλλόμενον αὐτοῖς
καθῆκον νὰ συνοδεύσωσι τὸ προκείμενον ἄρθρον, ἐκφράζοντες
τὴν ἰδίαν αὐτῶν γνώμην.

Τὸ τοιοῦτον ἴσως δὲν ἐπι-
Ἀποστολὴ Ν. Γεωπονικῶν. βάλλεται εἰς κοινὸν περιοδικόν.
Ἄλλα τὰ **Νέα Γεωπονικά** δὲν
εἶνε τὸ τυχόν περιοδικόν, δὲν εἶνε ἀπλὴ ἐπιχείρησις· τὰ **Νέα**
Γεωπονικά ἔχουν ὑψηλότερον σκοπόν, διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται
εἰς τὴν διευθύνσιν αὐτοῦ σαφὸς νὰ ἐκφράσῃ ἐπὶ τοῦ προκείμενου
τὴν γνώμην τῆς. Τὸ τοιοῦτον τόσον μᾶλλον ἐπιβάλλεται εἰς τὸν κ.
Σπ. Χασιώτην καὶ Π. Κουτσουμήν, οἱ ὅσοι οὗτοι προ-
στανται τῆς ἐπισήμου Γεωργικῆς
Υπηρεσίας τοῦ Κράτους, καὶ ἡ
Γεωπονικῶν ὑπαλλήλων.

Πρὶν εἰσελθόμενον εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ ὀφείλωμεν νὰ προ-
μην καὶ τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἀνωτέρω ἐκείμαμεν μὲ λιπάσματα τῆς
ληνικῆς Ἑταιρείας, ἀλλ' ὅτι προηγουμένως εἴχομεν ἐκτελέσει
αὐτὸ πείραμα μὲ ξένα λιπάσματα, ἀλλὰ μὲ πλήρη ἀποτυχί-
αν.

κοῦ ζητήματος γνώμη τῆς διευθύνσεως τοῦ πολλὰς προσφέροντος
εἰς τὴν Ἑλλ. Γεωργίαν ὑπηρεσίας ἀξιολόγου τούτου περιοδικοῦ.

ΑΡ. Θ. ΜΟΥΡΑΤΟΓΛΟΥΣ

ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Ὁ διάσημος οἰκονομολόγος καὶ καθηγητὴς τοῦ ἐν Παρισίοις
Γαλλικοῦ Κολλεγίου, τοῦ σπουδαιότερου δηλ. ἐπιστημονικοῦ
ιδρύματος τῆς Γαλλίας, Ch. Gide * ἐξετάζει εἰς κάποιον σύγγραμ-
μά του τὰς προόδους τῆς γεωργίας ἐν Γαλλίᾳ καὶ τὴν δευτέραν
τῶν Συνομιῶν ἀγορᾶς καὶ ἐλέγχου Χημ. λιπασμάτων μεταξὺ
τῶν ἄλλων ἐρωτᾷ: διατὶ ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἠδύνηθη περισσότερο ἀπὸ
ὅσον ἀνέμενε κανεῖς, καὶ συγκριτικῶς μὲ τὴν Γερμανίαν, ἡ παρα-
γωγὴ τῶν σιτηρῶν; Διότι χρησιμοποιεῖ μικρὰν σχετικῶς ποσό-
τητα χημικῶν λιπασμάτων. Δὲν λέγοι ὅτι εἶνε ἡ μόνη αἰτία ἀλλ'
ὁφθαλμοῦ εἶνε ἡ κυριώτερη.

* Ἰδοὺ οἱ ἀριθμοὶ τῆς κατανομῆς τῶν Χημ. λιπασμάτων κατὰ
στρέμμα:

Γαλλία 5,8 Κιλὰ
Γερμανία 16,8 »
Βέλγιον 27,4 »

Περίεργος, ἐξακολουθεῖ, οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ ἀντιστοιχοῦν σχε-
δὸν πρὸς τὴν πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ τῶν χωρῶν αὐτῶν.
Πρόκειται περὶ χαρακτηριστικῆς συμπτώσεως, ὅτι ἡ ἑκτασίς τοῦ
πληθυσμοῦ τῶν χωρῶν εἶνε ἀνάλογος μὲ τὴν ποσότητα τῶν
Χημ. λιπασμάτων, ἅτινα χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν γεωργίαν.
Βλέπομεν ἔξ ἄλλου, ὅτι οἱ γεωργικοὶ Συνομιῶν, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως
τῆς χρήσεως τῶν Χημ. λιπασμάτων, δὲν ἀπέδωκαν τὰ ἀποτελέ-
σματα ποῦ ἐπεριμέναμεν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι, χωρὶς αὐτοὺς, ἡ γεωρ-
γικὴ πρόοδος θὰ ἦτο ἀκόμη βραδυτέρα, καὶ ὅτι τοὺς ὀφείλομεν
εὐγνωμοσύνην δι' ὅ,τι ἐπέτελεσαν, ἀλλ' ἔχουν ἀκόμη πολλὴν
ὁδὸν νὰ διανύσουν καὶ πολλὰ περισσότερα ἀκόμη εἰμποροῦν νὰ
κατορθώσουν.

Αὐτὰ τὰ λέγει ὁ Ch. Gide, ὁ ὁποῖος εἶνε σήμερον μία οἰκο-
νομολογικὴ δόξα ὅχι μόνον τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ τῆς ἀνθρωπότη-
τος καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς στύλοβότας τῆς συνταξιοκρατικῆς ἰδέας.

Ἐὰν δὲ τὰ λέγῃ, ἔχων ὑπ' ὄψιν του τὴν Πατρίδα του, τὴν
Γαλλίαν, ἐφαρμόζονται πολλὰ περισσότερον διὰ τὴν πατρίδα μας.
Ἐὰν τὰ Χημικὰ λιπάσματα ἐφημεροδότησαν παρ' ἡμῶν εἰς τινὰς
περιφέρειας μὲ ἀρχετὴν ἔντασιν, ἡ χρῆσις τῶν ἐν σχέσει μὲ τὴν
ὅλην καλλιεργουμένην ἑκτασίαν τῆς χώρας μας εἶνε μηδαμινὴ (**).

Καὶ ἐν τούτοις εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὰ Χημικὰ λιπάσματα εἶνε τὸ
πλέον ἀποτελεσματικὸν μέσον πρὸς αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς μας.
Ὡς ὁρθῶς λέγει κάποιος ὁ κ. Χασιώτης διὰ δαπάνης 50 δρχ. κατὰ
στρέμμα καὶ διὰ συνολικῆς τοιαύτης 500 ἑκατομμυρίων δρχ. ἐπὶ
10 ἑκατομμυρίων στρεμμάτων σιτηρῶν, ἅτινα σπείρονται ἐτη-
σίως, θὰ ἐλθὲν τὸ ζήτημα τῆς οἰακείας τῆς χώρας μας. Μήπως
τὰ 500 αὐτὰ ἑκατομμύρια δὲν δίδονται ἐτησίως εἰς τοὺς γεωρ-
γούς; Μόνον ἡ Ἑθν. Τράπεζα δίδει εἰς τοὺς γεωργούς μας δι-
πλάσια· διατὶ λοιπὸν δὲν ἔχομεν τὴν οἰακείαν αὐτήν, ἀλλ' ἀπ'
ἐναντίας οὐδεμία ἐλάττωσις τοῦ ἐξαγομένου συναλλάγματος πα-
ρατηρεῖται; Ἀπλούστατα, διότι δὲν δίδεται ἡ δέουσα κατεύθυν-
σις εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν χρημάτων αὐτῶν, ἀλλὰ μέγα
μέρος αὐτῶν χρησιμοποιεῖται εἰς μὴ παραγωγικὰς ἐργασίας. Διὰ
τοῦτο εἴχομεν ἄλλοτε ἐκφράσῃ τὴν γνώμην ὅτι, ἡ Ἑθνικὴ Τρά-
πεζα θὰ ἐπετέλει Ἑθν. ἔργον ἐὰν ἀνελάμβανε μόνη τῆς νὰ χο-

* Τὸν Κον C. Gid. ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπασχολεῖ τὸ ζήτημα τῆς
ἐπιδράσεως τῶν χημικῶν λιπασμάτων διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς οἰοπαρ-
γωγῆς ἐν Γαλλίᾳ.

Ο Ἀγρ. Ταχμός εἰς τὸ ὑπ' ἀρθ 94 φύλλον τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ
1920 ἐδημοσίευσεν ἀπόσπασμα σχετικῆς μελέτης του, μετὰ στατιστικοῦ
πίνακος παραγωγῆς σίτου ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1820—1906—ἀποδεικνύον-
τος ὅτι, χάρις εἰς τὰ χημικὰ λιπάσματα, αἱ ἀποδόσεις τοῦ σίτου ἀπὸ
14.46 ἑκατολίτρα κατὰ τὸ 1880 ἀνήλθον κατὰ τὸ 1906 εἰς ἑκατολίτρα
17.44, ἡ κατὰ τὸ σχετικῶς μικρὸν τοῦτο χρονικὸν διάστημα (ἔτη 26)
αὐξήσις τῆς οἰοπαρ-
γωγῆς ἀνῆλθεν εἰς 20.5 οιο.

(**) Σ. Α. Τ. Ἡ κατὰ στρέμμα γενικὴ κατανάλωσις παρ' ἡμῶν πλη-
σιάζει τὰ 4 χλγο.

Εἰς τινὰς ἐπαρχίας μας ἡ κατὰ στρέμμα κατανάλωσις υπερβαίνει τὰ
15 χλγο. δι' ὁλόκληρον τὴν καλλιεργουμένην ἑκτασίαν.

ρηγῇ ὑποχρεωτικῶς μέρος τῶν εἰς τοὺς γεωργούς πιστώσεών τῆς
εἰς εἶδος, εἰς **Χημικὰ λιπάσματα**.

Ἐπειτα ὡς ἔχει σήμερον διαμορφωθῇ ἡ κατάσταση ἐν Ἑλ-
λάδι, λόγῳ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων καὶ τῶν ἀκτημό-
νων, ἡ χρῆσις τῶν Χημ. λιπασμάτων κατέστη πλέον ὅρος ἀπαραί-
τητος διὰ τὴν εὐδοκίμησιν τῶν, καὶ τοῦτο διότι τόσον εἰς τὴν
Θεσσαλίαν ὅσον κατὰ περισσότερο λόγον εἰς τὴν Μακεδονίαν,
εἰς τὰς αὐτὰς ἐκτάσεις ἐγκατεστάθη πολυπληθέστερος πληθυσμός
ἀπὸ τὸ παρελθόν (ἡ εἰς τοὺς πρόσφυγας τῆς Μακεδονίας χορη-
γηθεῖσα ἑκτασίς μόλις ἀνέχεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς 33 στρ.
εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν). Ἐπομένως διὰ νὰ κατορθώσουν οὗτοι
μὲ τὸ ποσὸν τοῦτο νὰ ἐπιμερήσουν, ἀναγκαίως θὰ χρειασθῇ νὰ
ἀλλάξουν σύστημα καλλιεργείας ἐπὶ τὸ ἐντατικώτερον, ἀλλὰ τοῦτο
μόνον διὰ τῆς χρήσεως τῶν Χημικῶν λιπασμάτων θὰ τὸ κατορ-
θώσουν, διότι μόνον αὐτὰ εἶνε ἱκανὰ ν' αὐξήσουν τὴν παραγω-
γὴν τῶν μικρῶν τῶν κλήρων, ἵνα ἐξ αὐτῶν παράγῳνται περισ-
σότερα προϊόντα καὶ ἐπομένως ἔχουν μεγαλύτερας προσόδους.
Ἐπίσης μὴ λησμονώμεν ὅτι ἡ μεγαλύτερα κατὰ στρέμμα παρα-
γωγὴ ἐλαττώνει τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς τῆς μονάδος ἐνὸς
προϊόντος καὶ κάμνει τοῦτο νὰ ἀντέχῃ περισσότερο εἰς τὸν συ-
ναγωνισμόν του εἰς τὰς ξένας ἀγοράς, καὶ ἐπομένως ἡ χρῆσις
τῶν Χημικῶν λιπασμάτων εἶνε ἓνα σπουδαῖον ὄπλον κατὰ τῶν
γεωργικῶν κρίσεων.

Εἶνε ὁθεν ἀνάγκη δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους νὰ δοθῇ με-
γάλη προσοχὴ εἰς τὴν παντὶ σθένει αὐξήσιν τῆς κατανάλωσος
τῶν Χημικῶν λιπασμάτων ἐκ μέρους τῆς γεωργίας μας, διότι
τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ ταχύτερον μέσον πρὸς αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς
μας, πρὸς αὐξήσιν τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν μας, εἰς τὰς ὁποίας
τὰ γεωργικὰ προϊόντα κατέχουν πρωτεύουσαν θέσιν, πρὸς αὐξή-
σιν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ πληθυσμοῦ μας, ἀποτελου-
μένου κατὰ τὴν μέγιστην πλειοψηφίαν ἐκ γεωργῶν καὶ ἐπομέ-
ως πρὸς θεραπείαν τῆς ὅλης μας οἰκονομικῆς δυσπραγίας.

Β. Γανώσης

Ο ΕΚΦΥΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΤΑΤΑΣ

Ὅλα σχεδὸν τὰ φυτὰ, καὶ ἰδίως ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα ὡς
μέσον πολλαπλασιασμοῦ χρησιμοποιοῦμεν συνήθως οὐχὶ σπόρον
προσερχόμενον ἐκ γονιμοποιήσεως, ἀλλ' ἄλλα μέσα, ὡς εἶνε οἱ
κόνδυλοι ἢ τὰ μοσχεύματα, καλλιεργούμενα συνεχῶς ἐπὶ τῶν
αὐτῶν ἀγρῶν καὶ ἀνευ ἀνανέωσης τῶν κονδυλίων παθαίνουν
μετὰ τινα χρόνον, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκειά ποικίλλει, ἀναλόγως
τῶν φυτῶν, τὸν κλιματολογικῶν συνθηκῶν, τοῦ ἐδάφους, καὶ
τοῦ τρόπου τῆς καλλιεργείας (τῆς ἐπιμελείας τῶν φροντίδων τοῦ
γεωργοῦ) ἐκφυλισμόν, ὅστις ἐκδηλοῦται πρωτίτως διὰ μιᾶς ση-
μαντικῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀποδόσεως.

Πολλὰς ὅμως ὁ ἐκφυλισμὸς οὗτος, ἐπιτείνόμενος, φθάνει
μέχρι καὶ τῆς ἀλλοιώσεως ἀκόμη τῶν κυριωτέρων χαρακτηρισ-
τῶν τοῦ φυτοῦ, ἀλλοιώσεως τοῦ φυλλώματος (φύλλα μικρὰ, καχεκτικά,
στριμμένα), ἀλλοιώσεως τῆς ἐν γένει ἀναπτύξεως, ἀλλοιώσεως τέλος
τῶν πλεονεκτημάτων ἐκείνων, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος ἐπέδωκε
τὸν πολλαπλασιασμόν των (ταχύτης ἀναπτύξεως, ἀντοχὴ εἰς τὰς
παθήσεις, περιεκτικότης εἰς ἄμυλον κτλ.).

Τὸ φαινόμενον τοῦτο τοῦ ἐκφυλισμοῦ εἶχε παρατηρηθῇ ἀπὸ
καλαιστώτων χρόνων.

Πρὸς θεραπείαν οἱ παλαιοὶ προσέτρεχον πάντοτε εἰς τὴν ἀνα-
νέωσιν τῆς σπορᾶς των ἀπὸ μέρη ἅτινα ἐφημίζοντο διὰ τὴν
ἐκτεκτὴν ποιότητα τοῦ σπόρου των. Καὶ σήμερον ἡ αὐτὴ μέθο-
δος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐφαρμόζεται. Πολλὰς δὲ συμβαίνει εἰς
μίαν περιφέρειαν νὰ ὑπάρχῃ τμήμα μόνον, ὅπου νὰ παραγῇ
φυτὰ, διατηροῦνται τοὺς ἀρχικοὺς χαρακτῆρας ἐκτεκτῆς ποιότητος.

Μέχρι ποδὸν ὀλίγων ἐτῶν, ὁ ἐκφυλισμὸς οὗτος τῶν φυτῶν
ἀπεδίδετο ἀποκλειστικῶς εἰς φαινόμενον γήρατος, ἐξανθήσεως
τῶν φυτῶν, ἢ εἰς φυσικοὺς λόγους οἷον μετεωρολογικὰ συνθῆ-
και, ἰδιότητες τοῦ ἐδάφους φυσικαὶ (ἐδάφη ἐλαφρὰ, ἀμώδη, ἢ
ἐδάφη βαρὺκα ἀργιλλώδη, ἐδάφη ξηρὰ ἢ ἐδάφη ὑγρὰ) ἢ χημι-
κοὺς ἐδάφη ἀλκαλικά ἢ ἐδάφη ὀξεῖνα.

Τελευταίως κατόπιν τῶν μελετῶν τῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ
Κάνζερ καὶ Βαγκένινγκεν ἡ προσοχὴ τῶν φυτοπαθολόγων
ἐστράφη εἰς τὴν μελέτην ἐνὸς εἶδους ἀσθενειῶν τῶν φυτῶν αἰ-
τινες ἔχουν τὴν ἰδιότητα νὰ μεταδίδονται ἀπὸ τὰ ἀσθενῆ εἰς τὰ
εὐγὰ φυτὰ διὰ διεισδύσεως (inoculation) ἢ δι' ἐμβολιασμῶν

χωρὶς νὰ εἶνε δυνατόν ν' ἀνευρεθῇ ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν ἰσῶν τῶν
φυτῶν ὁ προξενὼν τὰς παθήσεις ταύτας μικροοργανισμός.

Κατ' ἀρχὴν ὑπετέθη ὅτι πρόκειται περὶ βακτηριδίων τόσον
μικροσκοπικῶν ὥστε ἡ παρουσία των ἦτο ἀδύνατον νὰ γίνῃ
ἀντιληπτὴ διὰ τοῦ μικροσκοπίου καὶ τῶν συνήθων μεθόδων
χρωματισμοῦ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁ χυμὸς τῶν ἀσθενῶν τούτων φυτῶν,
καὶ ὅταν ἀκόμη περάσῃ ἀπὸ φίλτρων Σαμπερλάν, ἐξακολουθεῖ νὰ
μεταδίδῃ τὴν ἀσθένειαν, ἀποκλείεται μᾶλλον ἢ ὑπόθεσις αὕτη
τῶν βακτηριδίων.

Πάντως τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἔχει εἰσεῖ καθορισθῇ καὶ δὲν
ἀποκλείεται νὰ πρόκειται περὶ πρωτοζῶων ἅτινα εἶνε ὁ ζῶν
ὁργανισμός, ὅστις μεταδίδει τὴν ἀσθένειαν ταύτην.

Ἐκεῖνο ὅμως ὅπου φαίνεται σχεδὸν καθορισμένον σήμερον
εἶνε ὅτι ὁ ἐκφυλισμὸς δὲν πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς πάθησις φυσι-
ολογική, μὴ δυναμένη νὰ μεταδοθῇ ἀπὸ τὰ ἀσθενῆ εἰς τὰ εὐγὰ
φυτὰ καὶ κατὰ συνέπειαν ἀνευ σημασίας διὰ τὸν γεωργόν. Τοῦ-
ναντίον εἶνε πάθησις ταχείας μεταδόσεως, ἥτις συν τῷ χρόνῳ
δύναται νὰ ἀποβῇ καταστρεπτικωτάτη, ἐὰν δὲν φροντίσωμεν ἐγ-
καίρως νὰ λάβωμεν τὰς ἀπαιτούμενας προφυλάξεις πρὸς περιο-
ρισμὸν τοῦ κακοῦ, μέχρις οὗ ἡ ἐπιστήμη, ἀνακαλύπτουσα τὴν
πραγματικὴν αἰτίαν τῆς παθήσεως ταύτης, μᾶς ὑποδείξῃ καὶ τὰ
πραγματικὰ ἀποτελεσματικὰ μέσα πρὸς καταπολέμησιν αὐτῆς.

Ὁ ἐκφυλισμὸς εἶνε καταφανὴς καὶ ἔχει ἀποτελέσματα μᾶλλον
ὀλέθρια ἰδίως εἰς τὴν πατάταν, διὰ τοῦτο καὶ θὰ ἀσχοληθῶμεν
περὶ τῆς παθήσεως ταύτης εἰς τὴν πατάταν ἐιδικῶς.

Ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τοῦ ἐκφυλισμοῦ εἰς τὴν πατάταν εἶνε
πολύμορφος. Κάποτε βλέπομεν τὰ φύλλα τῆς πατάτας νὰ κατσα-
ρώνουν καὶ νὰ μαζεύονται πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὸ στέλεχος.

Τὰ φύλλα καὶ τὰ στέλεχη κίτρινίζουσιν καὶ κατόπιν ξηραίνον-
ται. Τὸ τοιοῦτον συμβαίνει συνήθως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνθί-
σεως. Κατὰ τὴν συγκομιδὴν εἰς τὰ φυτὰ ταῦτα εὐρίσκουμεν τὸν
ἀρχικὸς φυτευθέντα κόνδυλον σκληρόν, γεμάτον, πολλὸ ὀλίγον
ἐξαντληθέντα, ἐνῶ εἰς μίαν κανονικὴν ἀνάπτυξιν ἡ μάνα παρου-
σιάζεται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συγκομιδῆς τελείως ἐξηνητὴμένη
ἡρωμένη. Τὰ ἐν αὐτῇ ἀποθέματα ἐχρησιμοποίηθησαν κατὰ τὴν
νεανικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ φυτοῦ, ἔως οὗτο κατορθώσῃ ν' ἀναπτύξῃ
ἰδίαν ρίζαν, οὕτως ὥστε ν' ἀντλήσῃ ἀπὸ τῶν ἑδῶν τὴν τροφήν του.
Ἐκ παραλλήλου ἡ ἐσοδεία εἶνε ἐλαχίστη, οἱ κόνδυλοι μικροὶ,
ἐλάχιστοι μαζεμένοι κάτωθεν τοῦ κεντρικοῦ στελέχους.

Υπάρχει ὅμως ἐλαφρότερα μορφή τῆς παθήσεως ταύτης. Τὸ
κατσάρωμα τῶν φύλλων ἀναφαίνεται πολλὸ ἀργότερον, 2 ἢ 3
ἐβδομάδας πρὸ τῆς συγκομιδῆς, ἡ ἀποξήρανσις τῶν φύλλων συμ-
πίπτει σχεδὸν μὲ τὴν φυσιολογικὴν τοιαύτην, ἡ ἐσοδεία ἐλάχιστη
ἐπιρροάζεται καὶ ἡ πάθησις περὶ ὅλα σχεδὸν ἀπαράτητος. Θὰ
ἦτο δὲ καὶ τελείως ἀνεξία λόγου, ἐὰν δυστυχῶς οἱ ἐκ τοιούτων
φυτῶν προσερχόμενοι κόνδυλοι δὲν ἐκληρονομοῦν τὴν πάθησιν
ταύτην. Τοιοῦτοι κόνδυλοι, φυτευόμενοι, μεταδίδουσιν τὴν πάθησιν
καὶ ὑπὸ μορφῇ μάλιστα ἐντατικωτάτην.

Μία ἄλλη μορφή τῆς αὐτῆς παθήσεως εἰς τὴν πατάταν εἶνε
τὸ «μωσαϊκόν» ἢ ἐξωγκοσις δηλ. τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῶν
φύλλων.

Υπάρχουσιν καὶ ἄλλαι τινες μορφαὶ τῆς αὐτῆς ἀσθενείας, μι-
κροτέρας ὅμως σημασίας.

Πάντως ἡ ἀλλοίωσις τοῦ φυλλώματος τῶν φυτῶν ἐπιφέρει
τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀποδόσεως, καθ' ὅτι ὡς γνωστὸν τὰ φύλλα
εἶνε αἱ ἀποθήκαι τῶν φυτῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας εἰς τὴν κατάλληλον
στιμὴν θὰ φύγουν τὰ ἑλίκια διὰ νὰ γεμίσουν τὸν σπόρον ἢ τὸν
κόνδυλον. Οἱ προσβεβλημένοι κόνδυλοι οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν ἐξω-
τερικὴν παρουσιάζουσιν, συνήθως ὥστε νὰ δύναται τις νὰ τοὺς
ἀναγνωρίσῃ, ἐξ οὗ καὶ ἡ διαλογὴ των ἀδύνατον.

Ἡ διάγνωσις τῆς ἀσθενείας ταύτης εἶνε δυσχερὴς, τοσού-
τον μᾶλλον καθ' ὅσον οἱ πλείστοι τῶν χαρακτηριστῶν ἀλλοιοῦνται
ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἰδίως τῶν μετεωρολογικῶν συνθηκῶν καὶ τῶν
μεθόδων καλλιεργείας.

Ὅμως ἡ μεγάλη ἔξαρσις ἐπιτείνει τὸ κατσάρωμα τῶν φύλλων
τῆς πατάτας, ἐνῶ τὸναντίον καιρὸς ὑγρὸς, θερμὸς, ἐπιτείνει τὸ
μωσαϊκόν.

Ἐπίσης μισοὺς ἀφθονοὺς ἀκατοῦχος, λόγῳ τῆς ἐπιτυχα-
μένης μεγάλης ἀναπτύξεως τῶν φυτῶν, ἀποκομίζονται τοὺς χαρα-
κτῆρας τῆς παθήσεως τελείως, ἐνῶ δυνατόν νὰ πρόκειται περὶ
προσβεβλημένων φυτῶν δυναμένων νὰ μεταδώσουν τὴν ἀσθέ-
νειαν.

Ὁ ἐκφυλισμὸς τῆς πατάτας μεταδίδεται διὰ τῶν ἑξῆς μέχρι
τῆς σήμερον γνωστῶν μέσων:

1ον) **Ἀρχικῶς διὰ τῶν κονδυλίων.** Κόνδυλοι προσερχόμενοι
ἀπὸ ἀσθενῆ φυτὰ, φυτευόμενοι δίδουσιν φυτὰ παρουσιάζοντα τὴν
αὐτὴν πάθησιν.

2ον) Κατά την βλάστηση :

α) Διά του εδάφους, ιδίως εις τὰ ελαφρά εδάφη, φαίνεται ότι οί εκφυγνύμενοι χυμοί διά τῶν ριζῶν πάσχοντος φυτοῦ δύνανται νά μεταδίδουν τὴν ἀσθένειαν εἰς ὑγιά φυτὰ καὶ εἰς περιμέτρων ἐνὸς μέτρου. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς μεταδόσεως δὲν ἔχει ἀκόμη ἀκριβῶς καθορισθῇ, καὶ πάντως δὲν φαίνεται πολὺ ἐπικίνδυνος.

β') Διά τῶν φυτοφθειρῶν (μελίγκρας) καὶ ἴσως καὶ ἄλλων ἡμιπτέρων. Ἐχει παρατηρηθῇ ἐπανειλημμένως ὅτι ὅπου ἡ μελίγκρα εἶνε ἀφθονος εἰς τὰς πατάτας, καὶ ὁ ἐκφυλισμὸς εἶνε ἐπίσης πολὺ διαδεδομένος. Καὶ τοῦτο διότι αἱ φυτοφθιρεὶς ὅπου ἔχουν κεντρίσει προσβεβλημένα φυτὰ, μεταφερόμεναι εἰς ἄλλα ὑγιᾶ, τὰ κεντοῦν ἐπίσης καὶ μεταδίδουν τὴν ἀσθένειαν, κατὰ τὸν ἴδιον ἀκριβῶς τρόπον ὅπως τὸ κουνουπί μεταδίδει τὸν ἐλῶδη πυρεττὸν εἰς τὸν ἀνθρωπιν.

Εἶνε δυνατόν μετὰ μίαν τοιαύτην μόλυνσιν νὰ μὴ ἀναφανῇ διαρκούσης τῆς βλαστῆσεως ἡ ἀσθένεια, ἀλλ' οἱ κόνδυλοι, οἱ προερχόμενοι ἀπὸ φυτῶν μολυνθῶν ὑπὸ φυτοφθειρῶν, θὰ ἔχουν παθογενὴ χυμόν, ἡ δὲ ἀσθένεια θὰ ἐκδηλωθῇ ἔαν χρησιμοποιηθῶν τὸ προσεχὲς ἔτος ὡς σπορά.

Ζημία. Ἡ σπουδαιότερα ζημία ἦν ἐπιφέρει ἡ ἀσθένεια αὐτῇ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς πατάτας εἶναι ἡ ἐλάττωσις τῆς ἀποδόσεως. Ἐλάττωσις ἦτις διὰ μερικὰς ποικιλίας πατατῶν, εἰς ὠρισμένας εὐρωπαϊκάς περιοχάς, ἔχει καταστήσει τὴν καλλιέργειάν των τελείως ἀσύμφορον.

Μέσα καταπολεμήσεως. Μέσον θεραπευτικὸν τῆς ἀσθενείας ταύτης μέχρι τῆς σήμερον, οὐδὲν ὑπάρχει. Εἶνε δύσκολον νὰ δυνηθῇ κανεῖς νὰ ἀπολυμάνῃ τοὺς χυμοὺς τῶν φυτῶν καὶ νὰ σταματήσῃ κατὰ τὴν βλάστησιν τὴν παθογενὴ δραστικότητα μολυσμένου χυμοῦ.

Ἀπομένον ὅθεν μόνον μέσα προληπτικά, ἅτινα δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν πρὸς περιορισμὸν μόνον τῆς ἀσθενείας. Καὶ ταῦτα εἶνε :

α) Ἡ συχνὴ ἀλλαγὴ τῆς σποράς καὶ ἡ προμήθεια ταύτης ἀπὸ μέρη εἰς τὰ ὅποια ἡ ἀσθένεια δὲν ἔχει διαδοθῇ εἰσέτι, ἡ τοῦλάχιστον εἰς τὰ ὅποια δὲν ἐκδηλοῦται ἡ ἑξωτερικὴ μορφή τῆς ἀσθενείας (κασιόρωμα, μωσαϊκόν). Οὕτω εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅπου ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἶνε πολὺ διαδεδομένη, οἱ αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἐκφυλισμὸς κάμνει θραύσιν εἰς τὴν πατάταν, προμηθεύονται κονδυλίου πρὸς σπορὰν ἀπὸ τὴν Σκωτίαν, ἥτις μέχρι τῆς σήμερον εἶνε ἀνεπάρκως, ὑπάρχει δὲ σταθμὸς ὅστις ἐξελέγχει καὶ σφραγίζει τὸς πρὸς σπορὰν πατάτας. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἀκόμη δὲν ἔχει καθορισθῇ εἰς ποίας ἐπαρχίας ὑφίσταται ἡ πάθησις αὕτη, πρέπει νὰ φέρῃ κανεῖς σπόρον ἀπὸ τὰ μέρη ἀπὸ τὰ ὅποια γνωρίζει ὅτι ἔχουν μεγάλας ἀποδόσεις καὶ ἐκλεκτὴς ποιότητος πατάτας.

β) Καταπολέμησις τῶν φυτοφθειρῶν (μελίγκρας), ἅμα τῇ ἐμφανίσει των, διὰ τῶν γνωστῶν ἐντομοκτόνων. Τὰ ἐντομα ταῦτα ἐκτός τοῦ ὅτι ἐξαντλοῦν τὰ φυτὰ εἶνε καὶ τὸ ἰσχυρότερον μέσον διὰ τοῦ ὁποίου μεταδίδεται ἡ πάθησις αὕτη.

γ) Ὅταν τῶν ἀγρῶν τὸν φέροντα καλλιέργειαν πατάτας παρατηρηθῶν φυτὰ παρνούμενα τὰ χαρακτηριστικὰ συμπτώματα τῆς ἀσθενείας εἰς μεγάλην κλίμακα, ἢ ὅταν μὲ ὅλην τὴν ἐντατικὴν λίπανσιν παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἀπόδοσις εἶνε μικρά, τότε ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας δὲν πρέπει νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν διὰ 3—4 ἔτη τοῦλάχιστον.

Ἐπίσης κατὰ τὴν σπορὰν νὰ ἐκλέγονται μᾶλλον κόνδυλοι μεγάλου καὶ μετρίου μεγέθους, ν' ἀπορρίπτονται δὲ οἱ μικροὶ καὶ καχεκτικοὶ τοιοῦτοι. Ἄγ καὶ διὰ τῆς διαλογῆς ταύτης δὲν ἐξασφαλίζεται τις ἀπολύτως, ἔχει πάντως περισσοτέρας πιθανότητος ὅτι χρησιμοποιεῖ πρὸς σπορὰν φυτὰ μᾶλλον ὑγιᾶ.

Υπάρχει καὶ ἐπιστημονικὸς τρόπος διαλογῆς, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τὴν σπορὰν ἀπολύτως ὑγιεῖς κονδυλίου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπῃ ἀκόμη εὐρίσκειται εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐργαστηριακῆς μελέτης, θεωροῦμεν δὲ περιττὸν νὰ τὸν ἀναπτύξωμεν ἐνταῦθα, καθ' ὅτι εἰς τὴν πράξιν εἶνε ἐπίπονος, ἀπαιτῶν μεγάλην προσοχὴν, ἐιδικότητα καὶ πολὺν καιρὸν γιὰ χάσιμον, τὸν ὁποῖον δὲν διαθέτει ὁ γεωργός.

Μόνον εἰδικοί, οἵτινες θὰ ἔκαμον πλέον ἔργον των ἀποκλειστικὸν τὴν παραγωγὴν σπορᾶς ἡγυγμένης, θὰ ἠδύναντο ἀποτελεσματικῶς νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ἐπιστημονικῆς διαλογῆς.

Ἀυτὰ εἶνε τὰ πρακτικώτερα μέσα τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται σήμερον πρὸς περιορισμὸν τῆς παθήσεως ταύτης· βεβαίως δὲν εἶνε ἀπολύτου ἀποτελεσματικότητος, ἔχουν ὅμως καὶ τὸ πλεονέκτημα νὰ μὴ ἀπαιτοῦν καὶ ἰδιαίτερον κόπον. Ἐξ ἄλλου τὰ μέσα ταῦτα ἐφημερίζοντο ὑπὸ τῶν πλείστων γεωργῶν καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ πραγματικὴ αἰτία ἦτο ἀγνωστος, καὶ τὸ κακὸν ἀπεδίδετο εἰς ἄλλους λόγους.

Ἡ πολυχρόνιος πείρα τοῦ γεωργοῦ καὶ ἡ εὐθυκρισία του, τοῦ ἐδίδαξε καὶ τὰ πρακτικώτερα μέσα καταπολεμήσεως.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χρειάζεται σήμερον, ὅπου γνωρίζομεν περὶ τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, εἶνε αὐστηροτέρα ἐφαρμογὴ τῶν μέσων τούτων ἢ, ἂν δὲν κατορθώσωμεν νὰ ἀποφύγωμεν ὀριστικῶς τὴν γενίκευσιν τῆς παθήσεως ταύτης, τοῦλάχιστον νὰ τὴν ἀπομακρύνωμεν εἰς ὅσον τὸ δυνατόν ἀπώτερον μέλλον.

Δὲν ἀποκλείεται δὲ ἐν τῇ μεταξύ, ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης ὅπου ἡ πατατοκαλλιέργεια εἶνε πολὺ διαδεδομένη, καὶ ὅπου ὁ κίνδυνος εἶνε κατὰ συνέπειαν ἀμεσώτερος, νὰ γίνῃ ὀριστικὴ διάγνωσις τῆς παθήσεως, καὶ νὰ ἐξευρεθῇ καὶ ἀποτελεσματικώτερον μέσον καταπολεμήσεως.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

1ον) Ὁ ἐκφυλισμὸς ἐκδηλοῦται διὰ σημαντικῆς ἐλαττώσεως τῶν ἀποδόσεων.

2ον) Οἱ κυριώτεροι χαρακτῆρες τοῦ ἐκφυλισμοῦ εἰς τὴν πατάταν εἶνε τὸ κασιόρωμα τῶν φύλλων καὶ τὸ μωσαϊκόν.

3ον) Διὰ τὸν περιορισμὸν τῶν καταστρεπτικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς παθήσεως ταύτης :

α) Ἀλλαγὴ συχνὰ τῶν πρὸς σπορὰν κονδυλίων, καὶ προμήθεια τοιούτων ἀπὸ μέρη, ἅτινα φημίζονται διὰ τὰς μεγάλας ἀποδόσεις των, καὶ διὰ τὴν καλὴν ποιότητα τῶν πατατῶν.

β) Νὰ μὴ καλλιερῶνται πατάτα συνεχῶς εἰς τὸ αὐτὸ χωράφι, ἀλλὰ νὰ γίνεται ἐναλλαγὴ τῶν καλλιεργειῶν.

γ) Καταπολέμησις τῆς μελίγκρας, ἥτις εἶνε τὸ ἰσχυρότερον μεταδοτικὸν μέσον τῆς παθήσεως ταύτης, ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς.

Θ. Λυκαρδόπουλος

ΤΑ ΕΞ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΛΑΧΑΝΙΚΑ

Μεταξὺ τῶν κηπουρῶν καὶ λαχανοπωλητῶν ἐπικρατεῖ μεγάλη συγχίνησις... Οἱ ἄνθρωποι ἀνησυχοῦν καὶ δικαίως διότι ἡ ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν ἐγέμισεν ἀπὸ τομάτα, κολοκυθάκια κτλ. κτλ. ποῦ μᾶς ἔρχονται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, εἰς τιμὰς σχετικῶς πολὺ χαμηλάς.

Οἱ νοικοκυραῖοι χαίρονται, διότι εὐρίσκουν ἀφθονα λαχανικά καὶ εἰς τιμὰς συμφεροντικὰς... καὶ ἐλπίζουν ὅτι μὲ τὸν καιρὸν θὰ ἔρχονται ἀφθονώτερα ἱερσαβητικά καὶ ἀκόμη φθηνότερα. «Ὅλα αὐτὰ ἀνησυχοῦν τοὺς λαχανοκηπουροὺς καὶ ἀκόμη περισσότερο τοὺς μανάβιδες.—Ὅλοι μὲ ἀνησυχίαν ἐρωτοῦν «τί θὰ γίνωμεν... Οἱ φελλᾶχοι μᾶς πέρνονν τὸ ψωμὶ ἀπ' τὸ στόμα.»

Εἰς ἐνέργειαν οἱ αἱ παλαιαὶ μέθοδοι, παράπονα, ἀναφοραί, ἀπαιτήσεις, ἀρθρα εἰς τὰς ἐφημερίδας κτλ. κτλ.

Διατί :

Μὲ κάθε τρόπον νὰ ἐμποδισθῇ ἡ εἰσαγωγὴ λαχανικῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἔστω καὶ μὲ ζημίαν καὶ στενοχωρίαν τῶν καταναλωτῶν κτλ. κτλ. διότι καταστρέφεται μία πολυπληθὴς τάξις τιμῶν καὶ καλῶν νοικοκυραίων—τῶν λαχανοκηπουρῶν—ποῦ πληρῶνουν φόρους κτλ. διότι τὰ αἰγυπτιακά λαχανικά εἶναι ἄνοστα, διότι θὰ μᾶς φέρουν τὴ χολέρα κτλ. κτλ.

Ὅλος αὐτὸς ὁ θόρυβος διατὶ γίνεται ; Κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον «*ὁ καβγᾶς εἶναι γιὰ τὸ πάπλωμα.*»

Μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ μέσα καὶ τὰ τετρίτια δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λυθῇ ἐνδοικὰ διὰ τοὺς λαχανοκηπουροὺς τὸ πρόβλημα τῆς ἐξουδετερώσεως τοῦ συναγωνισμοῦ τῶν φελλᾶχων, ποῦ κατορθώσαν νὰ παράγουν ἱερσαβητικά εἰς ποσὰ τόσον μεγάλα, ὥστε νὰ στέλνουν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ μποροῦν, αὐτοὶ ποῦ εἰς τὸν τόπον ὡν ἔχουν γερὸ νόμισμα (λίρα χρυσῇ), νὰ τὸ πωλοῦν εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ κέρδος πέρνοντας χαρτὶ ξεπεσμένο.. καὶ νὰ κερδίζουν χρήματα.

Αὐτὸ τὸ πρόβλημα—τὸ πολὺ σπουδαῖον ἀπὸ πολλὰς ἀποφύσεις—δὲν λύεται παρὰ κατὰ ἓνα μόνον τρόπον, δηλαδή : **Οἱ Ἑλληνες λαχανοκηπουροὶ νὰ παράγουν κατὰ στρέμμα περισσότερα λαχανικά μὲ τιμὴν ἐπαισθητῶς φθηνότεραν ἀπὸ ὅ,τι γίνεται σήμερον.**

Τοῦτο οἱ λαχανοκόμοι μᾶς θὰ τὸ κατορθώσουν α) μεταχειριζόμενοι ἀφθονα καὶ καλῆς ποιότητος **Χημικὰ Λιπάσματα** καὶ β) ἀφραμαβάνοντες καὶ πολεμοῦντες τὰς παθήσεις τῶν φυτῶν των.

Μὲ αὐτὴν τὴν μέθοδον (χημικὰ λιπάσματα) οἱ Αἰγύπτιοι κατορθώσαν νὰ παράγουν πολλὰ καὶ φθηνὰ λαχανικά.

Οἱ λαχανοκηπουροὶ πρέπει νὰ μάθουν ὅτι μόνον μὲ κοπριά δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχουν μεγάλας ἀποδόσεις—διότι ἡ κόπρος εἶνε ἀνισόρροπον λίπασμα—ἀπαραίτητον εἶναι μαζὶ μὲ τὴν κόπρον νὰ μεταχειρίζονται καὶ ἀφθονα **Χημικὰ Λιπάσματα** καὶ πρὸ πάντων τὸν τύπον 6—8—8, τῆς ΑΕΕΧΠΛ.

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 163—164 φύλλον τοῦ Ἀγρ. Ταχ.)μου (τοῦ παρελθόντος Δ)βρίου 1925) ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἀποτελέσματα ἀποδεικτικῶν ἀγρῶν ποῦ ἔγιναν εἰς τὸ Βέλγιον· οἱ λαχανοκηπουροὶ μᾶς χρεωστοῦν καλῶς νὰ μελετήσουν νὰ ἀποτελέσματα αὐτά· ἡ μελέτη αὕτη θὰ τοὺς διδάξῃ ὅτι ἡ προσθήκη 115 χλγρ. πλήρους λιπάσματος ἡῆσας τὴν κατὰ στρέμμα ἀπόδοσιν τῶν μαρουλιῶν κατὰ χλγρ. 1700, τῶν κρομμυδιῶν κατὰ χλγρ. 3.600 καὶ τῶν πράσων κατὰ χλγρ. 4800 κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Πρέπει δὲ ἀκόμη οἱ λαχανοκηπουροὶ μᾶς νὰ σημειώσουν καλῶς ὅτι τὰ πλεονάσματα ταῦτα, τὰ ἀφαιρούμενα εἰς 115 χλγρ. πλήρους χημικοῦ λιπάσματος, τύπου 6—8—8 ἐπραγματοποιήθησαν εἰς λαχανοκήπους, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ κολλῶν ἑτῶν καλῶς καὶ γενναίως ἐκοπρίζοντο· εἰς τοὺς ἰδικούς των κήπους τὰ ἀποτελέσματα θὰ εἶνε ἀκόμη καλλίτερα.

Ἀληθὲς εἶναι ὅτι πολλοὶ κηπουροὶ μᾶς ἤρρισαν νὰ μεταχειρίζονται μὲ πολὺ ἐπικερδῇ ἀποτελέσματα τὸν εἰδικὸν διὰ τὰ λαχανικά τύπον 6—8—8.

Ἀλλ' ἐπίσης ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἀμύπολλοι ἀκόμη κηπουροὶ δὲν χρησιμοποιοῦν εἰσέτι τὸ ἐξαίρετον λίπασμα τύπου 6—8—8, ἄλλοι μὲν διότι δὲν τὸ γνωρίζουν ἀκόμη, ἄλλοι δὲ διότι νομίζουν ὅτι τὸ λίπασμα τοῦτο κοστίζει πολὺ ἀκριβὰ (δραχμ. 324 κατὰ 100 χλγρ. ἐν Πειραιεῖ).

Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἔχουν ἄδικον. Οἱ τελείως ἀγνοοῦντες τὴν ἐνεργητικότητα τοῦ 6—8—8 ἄς κάμουν μίαν δοκιμὴν εἰς μίαν ἢ δύο ἄλλες· μὲ τὰ μάτια των θὰ ἴδωσιν τὰ ἀποτελέσματα καὶ οἱ πλέον δύσπιστοι θὰ ἀναγκασθῶν νὰ ὁμολογήσουν ὅτι πράγματι θαύματα κάμνει τὸ 6—8—8.

Ἐξετάσατε τὴν σημερινὴν εἰκόνα μᾶς.

Ὅσοι δὲν χρησιμοποιοῦν τὸ λίπασμα 6—8—8 διότι τάχα εἶνε ἀκριβὸς ποτέ τους δὲν ἔκαμαν ἓνα καλὸν λογισμόν.

Τί μᾶς λένε τὰ Βελγικά πειράματα :

Ὅτι 115 χλγρ. λίπασμα ἀξίας δραχμ. 400, μὲ τὰ μεταφορικά, ἔδωκεν εἰς κρομμύδια πλεόνασμα 3600 χλγρ. ἥτοι τὸ κάθε χλγρ. ἐστοίχισε Ἑλληνικὰ λεπτὰ 11 μόνον.

Τώρα πόσον πωλοῦνται τὰ κρομμύδια ἐδῶ ; τί κέρδος ἐπομένως ἀφίνουν ;

Ὁ λογισμὸς εἶναι εὐκολος, καὶ τὸ κέρδος μέγιστον, διότι καὶ τὸ μισὸ μόνον πλεόνασμα ἂν πραγματοποιηθῇ πάλιν τὸ κάθε χλγρ. τῶν κρομμυδιῶν θὰ στοιχίσῃ μόνον λεπτὰ 22.

Αὐτὰ τὰ κρομμύδια πόσα θὰ πωληθῶν ; καὶ μόνον 44 λεπτὰ ἂν πωληθῶν πάλιν τὸ κέρδος εἶναι 100 τοῖς 100.

Κηπουροὶ !! Δοκιμάσατε εἰς τοὺς λαχανοκήπους σας τὸ λίπασμα 6—8—8 καὶ θὰ πλουτίσετε, καὶ ὁ συναγωνισμὸς τοῦ φελλᾶχου δὲν θὰ εἶνε ἐπιφοβός... δὲν θὰ ὑπάρχῃ.

Μόνον σὰς συνιστῶμεν νὰ προσέχητε εἰς τὴν προμήθειαν τῶν λιπασμάτων σας, διότι ἀπὸ τίνος κυκλοφοροῦν ἐν Ἑλλάδι διάφορα ξενικά λιπάσματα ἢ τελείως νοθευμένα ἢ τοῦλάχιστον πολὺ ἐλαττωματικά (ἀνισόρροπα).

Λαχανοκηπουροὶ μεταχειρισθῆτε εἰς μεγάλην κλίμακα τὸ λίπασμα τύπου 6—8—8 τῆς Ἑλλ. Ἐταιρίας, διότι τοιουτοτρόπως ὄχι μόνον θὰ ἐξουδετερώσητε τὸν ἀνταγωνισμὸν ποῦ σὰς κάμνουν οἱ φελλᾶχοι, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως θὰ εὐχαριστήσητε τοὺς πελάτας σας καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι θὰ κερδίζετε πολλὰ χρήματα.

Ἄλλο μέσον σωτηρίας δὲν ὑπάρχει.

Δοκιμάσατε καὶ θὰ ἴδῃτε.

Α. Θ. Μ.

ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ

Ὅλοι οἱ Ἕλληνες γνωρίζομεν καὶ θαυμάζομεν τὴν παραγωγικότητα τῆς Αἰγύπτου· οἱ περισσότεροι ὅμως ἐξ ἡμῶν ἀγνοοῦν τὴν κυριωτάτην αἰτίαν τῆς μεγάλης εὐφορίας τῆς Χώρας τῶν Φαραῶν, καὶ ἀποδίδουν ταύτην εἰς τὸ κλίμα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐνεργητικότητα τῶν νερῶν τοῦ Νείλου.

Βεβαίως, καὶ χωρὶς καμμίαν ἀντίρρησην, οἱ δύο οὗτοι συντελεσταὶ (κλίμα καὶ νερὸ) μεγίστην ἔχουσιν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς γεωργίας· ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ σημειωθῇ καλῶς καὶ καλὸν λίτερον νὰ ἐννοηθῇ ἀπὸ ὧν τοὺς Ἕλληνας, ὅτι οἱ δύο αὐτοὶ συντελεσταὶ—παρ' ὅλην τὴν σπουδαιότητα τὴν ὁποίαν ἀναγνω-

ρίζομεν εἰς αὐτοὺς—μόνοι των δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἀναβιβάσουν τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν τῆς Αἰγύπτου εἰς τὸν βαθμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφθίχασεν : ἀποδείξεις τρανὴ τοῦτου εἶναι ὅτι ἡ ἐπὶ αἰῶνας παραγωγὴ τῆς Αἰγύπτου—δπάρχοντος τοῦ ἰδίου κλίματος καὶ τοῦ Νείλου—συγκρινομένη πρὸς τὴν σημερινὴν παραγωγὴν τῆς, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μηδαμινή· διότι αἱ σημεριναὶ ἐσοδαί τῆς χώρας ταύτης εἶναι τοῦλάχιστον πενταπλάσιαι, ἂν ὄχι καὶ δεκαπλάσιαι, τῶν ἐσοδεῶν αἱ ὁποῖαι ἐπραγματοποιούντο πρὸ μίας μόνον εἰκοσιπενταετίας.

Ὁ εἰς τὸσον μικρὸν χρονικὸν διάστημα πενταπλασιασμὸς—ἂν ὄχι καὶ δεκαπλασιασμὸς—τῶν ἐσοδεῶν τῆς χώρας τοῦ Νείλου ὀφείλεται εἰς τὰ **Χημικὰ Λιπάσματα**, τὰ ὁποῖα ἐνιχυόντα τὸ κλίμα, καὶ πρὸ πάντων τὰς ἀρδεύσεις τῶν καλλιεργειῶν τοῦ Φελλᾶχου, ἔκαμον τὸ θαῦμα τοῦτο : τὸν δεκαπλασιασμὸν τῶν συγκομιζομένων προϊόντων.

Τὸ τοιοῦτον ἀναμφισβήτητος ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸν κάτωθι πίνακα ἐμφαίνοντα τὰ ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι τοῦ 1925 χρησιμοποιοηθέντα ἐν Αἰγύπτῳ Χημικὰ Λιπάσματα.

Πίναξ δεικνύων τὴν ἀπὸ τοῦ 1920—1925 κατανάλωσιν τῶν Χημ. Λιπασμάτων ἐν Αἰγύπτῳ (εἰς τόννους)

Ἔτη	Κατανάλωσις ἀ- ζωτῶν καὶ καλιούχων	Ὑπερφωσφορικά	Ὀλίγον ποσὸν λιπασμάτων
1920	107.000	14.000	121.000
1921	40.000	4.000	44.000
1922	108.000	10.000	118.000
1923	79.000	23.000	102.000
1924	135.000	43.000	178.000
1925	199.000	56.000	255.000

Ὁ πίναξ οὗτος εἶναι διδακτικώτατος διότι μᾶς δεικνύει τὰ ἑξῆς :

α) Ἐφ' ὅσον—μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου—τὰ πράγματα τῆς Αἰγύπτου ἔβαινον κοινονικὰ ἢ κατανάλωσις λιπασμάτων ἔβαινε κανονικῶς αὐξάνουσα, καὶ ἐφθασεν εἰς τόννους 121 χιλιάδ.

β) Ἀπὸ τοῦ 1920 ἤρχισε κάποια οἰκονομικὴ κρίσις, ἡ ὁποία ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν καταναλισκομένων λιπασμάτων (κατανάλωσις τοῦ 1921 τόννοι 44 χιλιάδ.)

γ) Ἡ κατὰ πόσιν αὕτη κατέστησε δεξιτέραν τὴν κρίσιν, καὶ ναὶ μὲν ἡ κατανάλωσις τῶν λιπασμάτων ἡῆσεν, (ἔτος 1922 τόννοι 118 χιλιάδ.) ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη τελείως νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν κρίσιν, καὶ πάλιν κατὰ τὸ 1923 βλέπομεν τὴν κατανάλωσιν τῶν λιπασμάτων καταπίπτουσαν εἰς τόννους 102 χιλιάδ.

δ) Αἱ διακυμάνσεις αὗται τῆς καταναλώσεως τῶν Χημ. Λιπασμάτων συνεκίνησαν τὰς ἀρμοδίας διοικήσεις τῆς Γεωργίας τῆς Αἰγύπτου (Υπουργεῖον Γεωργίας καὶ τὴν Βασ. Γεωργικὴν Ἐταιρίαν) αἰτίνας ἀνεγνώρισαν τὴν ἀνάγκην διὰ νὰ προλάβωσιν, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, τὴν κρίσιν καὶ καταστήσας ταύτην ἡπιώτεραν—τῆς γενναίας ἐνισχύσεως, διὰ καταλλήλων μέτρων, τῆς κατανάλωσος τῶν χημικῶν λιπασμάτων. Τὰ μέτρα ταῦτα δραστηρίως ἐλήφθησαν καὶ ἡ κατανάλωσις τῶν Χημ. Λιπασμάτων ἀπὸ 102 χιλιάδ. τόννων (τοῦ 1923) ἀμέσως τὸ ἐπόμενον ἔτος (1924) ἀνῆλθεν εἰς τόννους 178 χιλιάδ.

Ἡ κρίσις τῶν ἀγορῶν τῆς Αἰγύπτου ἀμέσως ἐξαλειφώθη ἐπαισθητῶς.

Αἱ ἐνισχύσεις ὅμως, αἱ παρεχόμεναι ὑπὸ τῆς Πολιτείας διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ ποσοῦ τῶν καταναλισκομένων λιπασμάτων, ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος (1925) οἱ φελλᾶχοι ἐχορηγοποίησαν 255 χιλ. τόννων χημικῶν λιπασμάτων.

Ἡ οἰκονομικὴ κρίσις τῆς Αἰγύπτου τελείως μὲν δὲν ἐξέλειψε, κατέστη ὅμως ἐπαισθητῶς ἡπιώτερα.

Καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰ χημικὰ λιπάσματα.

νά μελετήσουν τὰ **Χημικά Λιπάσματα**, διότι ἀπὸ τὴν λελογισμένην ἰσχύον τούτων ἐξαρτᾶται ἡ οἰκονομικὴ σωτηρία τῶν καὶ ἀγροτέρων καὶ ὁ πλουτισμὸς καὶ ἡ εὐφροσύνη τῶν.

Προσέξατε τί γράφει ὁ μέγας οἰκονομολόγος Ch. Gide διὰ τοὺς γεωργούς τῆς Γαλλίας (Bl. ἄρθρον τοῦ κ. B. Γανώση τμηματάρχου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας).

Μελετήσατε τὰ ὅσα γράφονται εἰς ἄλλην στήλην τοῦ ἀνὰ χεῖρας τεύχους, ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιστήμων στατιστικῶν, διὰ τὴν γεωργίαν καὶ πρὸδον τῆς Δανίας.

Ἀντιληφθῆτε τὰ ὅσα γράφει ὁ γεωπόνος κ. Σ. Γούδας, ὑποδιευθυντῆς τῆς Γ. Διευθύνσεως τῆς Ε.Α.Π. ἐν Θεσ/κῃ καὶ τὸ εἰς ἄλλην στήλην δημοσιευόμενον ἄρθρον του.

Τέλος κυττάξατε τί γίνεται μὲ τὰ χημικὰ λιπάσματα εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἡ ὁποία ἐμπράκτως σὰς ἀποδεικνύει τὰ θαύματα, τὰ ὁποία ταῦτα κάμνουν· οἱ φελλᾶχοι ἐπλημύρισαν τὰς ἀγοράς μας ἀπὸ ξαφναβᾶτια χάρις εἰς τὰ Χημικὰ Λιπάσματα ποὺ μεταχειρίζονται. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν οἱ Αἰγύπτιοι ἔτρωγαν τὸ μᾶτα Συριανή, διότι εἰς τὸν τόπον τῶν δὲν εἶχαν τοιαύτην, σήμερον τὰ πράγματα γύρισαν. Διὰ τί; Νὰ τὸ ξαναποῦμεν;

Εἰς προσεχὴ τεύχῃ τοῦ Ἀγροτικοῦ Ταχ/μου θὰ ἀναγράψωμεν τί γίνεται μὲ τὰ χημικὰ λιπάσματα εἰς τὴν Κύπρον καὶ Παλαιστίνην.

Ἀφοῦ ὅλοι αἱ χώραι, μικραὶ ἢ μεγάλαι, περισσότερον ἢ ὀλιγότερον πολιτισμέναι ἀπὸ τὴν Πατρίδα μας, κάμνουν τὴν ἐκ τῆς γεωργίας χημικῶν λιπασμάτων, ἡ ὁποία ἀπὸ χρόνου σὲ χρόνον διπλασιάζεται καὶ τριπλασιάζεται διὰ τὴν αἰ 600.000 τῶν Ἑλλήνων γεωργικῶν λιπασμάτων νὰ ἐξοδεύουν μόνον 50.000 τόννους; ἐνῷ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιοῦν τοὺλάχιστον ἕως 600 χιλδ. τόννων;

Αὐτὸ μόνον, δὲν εἶνε τρανὴ ἀποδείξεις ὅτι ἡ γεωργία μας, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας χώρας, εἶνε πρὸν πίσω;

Ἑλλήνες γεωργικημάτων, τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον σας, ἐπιτακτικῶς σὰς ἐπιβάλλει νὰ χρησιμοποιεῖτε ἀφθονὰ πλήρη χημικὰ λιπάσματα πρῶτης ποιότητος.

β) Δι' ὅλους τοὺς Ἑλλήνας

Ὅλοι οἱ Ἑλλήνες, ἔστω καὶ μὴ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι—ὅπως κανένας τοιοῦτος;—διὰ τὴν γεωργίαν, χρεωστοῦν νὰ ἐννοήσῃσιν καλῶς τὴν σπουδαιότητα τῶν χημικῶν λιπασμάτων διὰ νὰ γίνωσιν ἐνθερμὸι προπαγανδιστὰς τῶν παρὰ τῷ γεωργικῷ πληθυσμῷ, ἰδίως τῷ διαμένοντι εἰς τὰ μικρὰ καὶ ἀπόκεντρα χωρία.

Τὸ προπαγανδιστικὸν τοῦτο καθήκον κυρίως ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς διανοουμένους.

Ἡ οἰκονομικὴ σωτηρία μας θὰ ἐπιτευχθῇ κυρίως διὰ τῶν Χημικῶν Λιπασμάτων.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ

Δανία.—Ἡ μικρὰ αὕτη χώρα εἶνε πολὺ προοδευμένη καὶ οἱ Δανοὶ ζοῦν εὐτυχισμένοι.

Ἰδοὺ μερικὸι ἀριθμοὶ οἱ ὁποῖοι ἀποδεικνύουν τοῦτο καὶ συγχρόνως ἐξηγοῦν διὰ τί οἱ Δανοὶ προοδεύουν.

Ἡ ὀλικὴ ἐκτάσις τῆς Δανίας εἶναι 43.017 τετρ. χιλιόμετρα ἢτοι 43.017.000 στρέμματα κατοικεῖται δὲ ἀπὸ 3.377.000 κατοίκους· ἐπομένως ἡ χιλιμετρικὴ πυκνότης ἀνέρχεται εἰς 78.5 κατοίκους.

Οἱ Δανοὶ γεωργοὶ κατὰ τὸ 1924 ἐχρησιμοποίησαν 539.387 τόννους χημικῶν λιπασμάτων· ἐπομένως κατὰ στρέμμα, τῆς ὀλικῆς ἐκτάσεως τῆς ἐπικρατείας, ἐχρησιμοποίησαν 13 χλγρ.—Τὸ δὲ κατὰ κάτοικον χρησιμοποίηθῃν λιπασμα ἀνέρχεται εἰς χλγρ. 159.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ Δανία εἰσάγει κατὰ ἑκατομμύρια τόννων, συμπυκνωμένας τροφὰς διὰ τὴν διατροφὴν τῶν 2.666.584 ἀγελάδων καὶ ἄλλων πολλῶν ζώων, ἰδίως πῆττες ἐλαιοφόρων σπόρων, πίτουρα, χαροῦπια κτλ.

Ἡ ἐκ τῶν τροφῶν τούτων παραγομένη κόπρος ἐνισχύει θαυμασίως τὴν ἐνέργειαν τῶν χημικῶν λιπασμάτων, περὶ ὧν ἀναφέρωμεν ἄνωτέρω.

Μία σύντομος σύγκρισις μὲ τὴν Ἑλλάδα μας, ὥστε θὰ κάμει μερικὸς ἀριθμὸς νὰ σκεφθῇσι λιγάκι: **Διὰ τί ἡ Ἑλλὰς μένει πίσω ἀπὸ τὴν Δανίαν ἀπὸ ἀπόψεως πραγματικοῦ, ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ.**

Ὀλικὴ ἐκτάσις τῆς Ἑλλάδος 140.135 τετρ. χιλιόμετρα ἢτοι στρέμ. 140.135.000. Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, 6.435.000· χιλιόμετρον κὴ πυκνότης 45.9.

Οἱ Ἑλλήνες γεωργικημάτων χρησιμοποιοῦν 50.000 τόννους χημικὰ λιπάσματα· ἐπομένως ἐπὶ τῆς ὀλικῆς ἐκτάσεως ἀναλογοῦν γραμμάρια 357 ἀπέναντι τῆς Δανίας ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖ

13.000 ἤτοι ἡ Ἑλληνικὴ κατανάλωσις πρὸς τὴν Δανικὴν εἶναι ὡς 1 πρὸς 35...

Ἡ δὲ κατὰ κάτοικον κατανάλωσις χημικῶν λιπασμάτων διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι χλγρ. 7.7 ἐναντι τῶν 159 τοῦ Δανου.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι παραγομένη, καὶ ἰδίως χρησιμοποιομένη, κόπρος εἶναι ἐπαισθητῶς μικροτέρα τῆς ἐν Δανίᾳ παραγομένης, ἡ δὲ ποιότης οὐδὲ πόρῳθεν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν δανικὴν κόπρον, διότι ἐνῷ ἡ ἡμετέρα προέρχεται κυρίως ἀπὸ τὰ ἄχυρα, ἡ κόπρος ἐν Δανίᾳ προέρχεται ἀπὸ πλουσίας πυκνὰς τροφὰς ἀρίστης ποιότητος.

Ὑστερὰ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς θετικὸς ἀριθμοὺς εἶναι δις ἐξηγητὸν: διὰ τί ἐνῷ οἱ Δανοὶ πλουτοῦν καὶ εὐτυχοῦν, ἡμεῖς οἱ Ἑλλήνες εἴμεθα πτωχοὶ καὶ δυστυχεῖς καὶ αἰωνίως γρυνάζομεν;

Ἡ πτωχεία εἶναι κακὸς σύμβουλος.

Ἡ εὐμερία τοῦ Δαοῦ πολλὰ κακὰ καὶ δυσάρεστα προλαμβάνει καὶ ἀπομακρύνει.

A. Θ. Μ.

Σ. Α. Τ. Οἱ ἄνω ἀριθμοὶ ἐλήφθησαν ἀπὸ τὴν στατιστικὴν τοῦ ἐν Ρώμῃ Διεθνoῦς Γεωργικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ ἀπὸ τὸ περιόδικον Le phosphate κτλ.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

A.

Ἡ περὶ Χημικῶν Λιπασμάτων σύμβασις τῆς 3 Μαρτίου 1926.

Εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος τοῦ Ἀγροτικοῦ Ταχ/μου ἔκτενως ἐγράψαμεν διὰ τὴν σύμβασιν ταύτην.

Ἐκ τῶν σχετικῶν πρὸς ταύτην ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην λαμβάνομεν, εὐχαρίστως βλέπομεν ὅτι οἱ γεωργικημάτων μας καλῶς ἐννόησαν καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν μηχανισμόν ταύτης.

Αἱ ἐνδείξεις αὗται εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικαὶ διὰ τὸ προσεχές—διὰ τί οὐχ προσεχέστατον;—μέλλον τῆς Γεωργίας μας.

Ἡ κανονικὴ ἐφαρμογὴ τῆς συμβάσεως ταύτης θὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα· πολλὰ πληγαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας σήμερον δεινῶς υποφέρουμεν θὰ ἐκλείψωσιν ἀσφαλῶς καὶ μὲ βῆμα ταχὺ θὰ εἰσελθωμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀληθοῦς προόδου, τοῦ πραγματικοῦ πολιτισμοῦ.

Τὸ εὐχάριστον δὲ, σχετικῶς πρὸς τὴν ὑπ' ὅψιν μας σύμβασιν, εἶναι ὅτι οὐχ μόνον οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι γεωργικημάτων τελείως ἐννόησαν τὴν σπουδαιότητα ταύτης, ἀλλὰ καὶ ὁ ἡμερησίος τύπος, τὸσον τῆς πρωτεύουσας ὅσον καὶ τῶν ἑπαρχιῶν, καλῶς ἐξετίμησεν τὴν σπουδαιότητα τῆς προκειμένης συμβάσεως.

Καὶ τὰ περιοδικὰ, τὰ εἰδικότερον ἀσχολούμενα διὰ τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα (Ἐφημερίς Χρηματιστηρίου—Οἰκονομολόγος Ἀθηνῶν κτλ. κτλ.) καλλίστα καὶ πειστικώτατα ἀνέπτυξαν τὴν μεγάλην σπουδαιότητα τῆς συμβάσεως τῆς 3 Μαρτίου 1926 καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἀναμενόμενα μέγιστα καὶ σπουδαιότατα ἀποτελέσματα.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν, ἂν καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ τύπου ἐν γένει γενομένη ὑπὲρ τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τῆς προκειμένης συμβάσεως ἐνέργεια ἦτο πολὺ καλὴ καὶ ἐντατική, οὐχ ἦτο ἀπαράιτητον εἶναι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ γείνηται μία νέα ὑπενθύμησις αὐτῆς· διότι ὁ Ἑλλὴν συνήθως ὀλίγον διαβάζει καὶ πολὺ γρήγορα λησμονεῖ τὴν σύμβασιν δὲ ταύτην καλῶς πρέπει νὰ χωρεύωσι τοὺλάχιστον 600.000 Ἑλλήνων νοικοκυρῶν φορολογουμένων.

Μόνον ὑπ' αὐτὸν τὸν ὅρον ἡ σύμβασις αὕτη θὰ δώσῃ πλήρη ἀποτελέσματα.

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις γεωπονικοὶ ὑπάλληλοι, αἱ διάφοροι ὑπηρεσίαι τῆς Ε.Α.Π. καὶ πρὸ πάντων οἱ περὶ τοὺς συνεταιρισμοὺς ἐνδιαφερόμενοι, δεφίλουσι καθ' ἑκάστην νὰ ἐξηγῶσιν εἰς τοὺς γεωργικημάτων, μικροὺς ἢ μεγάλους ἀδιάφορον, τὸν μηχανισμόν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς συμβάσεως καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἀναμενόμενα σπουδαιότατα διὰ τὴν πρὸδον τῆς Γεωργίας μας ὀφελήματα.

B.

Περονόσπορος καὶ Περοσπορίνη

Ἡ ὑψοὺς τῆς θερμοκρασίας τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐρὰ σκηνῇ Κανσοκαλυβίων 20)3)26

Πρὸ καιροῦ ἤθελα νὰ σὺς γράψω καὶ δηλώσω ὑμῖν ὅτι τὰ χημικὰ λιπάσματα τῆς διετέρας Ἑταιρίας ἔχουν παντοῦ διαδοθῇ καὶ πάντως εἰς τοὺς ἐργατικὸς μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Ὄρους δηλ.: Κελιώτας καὶ Ἀσκητῆς. Ἄν καὶ αἱ γαῖαι ἡμῶν εἶνε περιωρισμέναι καὶ πτωχαί, ἔνεκα τοῦ ὀρεινοῦ μέρους μας, οὐχ ἦτον ὅμως τὰ λιπάσματα μᾶς κάμνουν θαύματα, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐξοικονομοῦμεν τὰ κηπευτικά μας προϊόντα. Τὰ χημικὰ λιπάσματα ἐφάνησαν δι' ἡμᾶς σωτήρια καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπονέμομεν τὰς ἐκ ψυχῆς εὐχαριστίας μας εἰς τὴν Ἑταιρίαν διὰ τὰς εὐεργετικὰς προόδους τῆς.

Ἰσιδωρος Παντελόπουλος μοναχὸς

Μυρτιά Πύργου 26 Μαρτίου 1926

Φίλε κ. Πολυζωγόπουλε,

Ἐκ τῶν λιπασμάτων τῆς Ἑλλ. Ἑταιρίας εἶδον μεγάλα ἀποτελέσματα τόσον εἰς τὰς σταφιδαμπέλους μου, ὅσον καὶ εἰς τὰ σιτηρὰ μου καὶ ἐλαίας μου. Ἐφέτος δὲ, διότι ἐλίπανα ἐλαίας μου, ἡ παραγωγή ὑπῆρξεν δεκαπενταπλασία τῶν ἄλλων συγχορηγιῶν μου. Μερικοὶ ἐκ τοῦ χωριοῦ μου ἐλίπαναν μὲ ἀμμοφῶς καὶ δὲν ἐτυχον τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἑλληνικῶν λιπασμάτων. Ἡ δὲ Ἑταιρία εἶνε ἀξία συγχαρητηρίων.

K. Σταδόπουλος

Μύρτον—Κρήτης 15 Μαρτίου 1926

Δὲν θέλω νὰ καυχθῶ, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἀγρ. Ταχ/μου ἐφωτίσθην καὶ ἐλίπανα 1 κτήμα μου 7 στρεμμάτων καὶ μοῦ ἔδωκε περίπου χιλίας δκάδας. Ἐδὼ τὰ ἐδάφη τῆς περιφερείας μας εἶνε πτωχὰ, ἀλλὰ ἐγὼ σὰν τὸν ἱεροκήρυκα φωνάζω κάθε μέρα, εἶδον δὲ καὶ τὸ κτήμα μου οφθαλμοφανῶς ὥστε κάθε ἔτος αἰῶναι ἡ κοῆσις τῶν λιπασμάτων. Εἰς τὸν γεωπόνον ζητοῦν καθ' ἑκάστην πληροφορίας περὶ τῆς χρήσεως τῶν λιπασμάτων. Ἐγὼ, τὰ γράμματά μου εἶνε ὀλίγα ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἀγρ. Ταχ/μου φωτίζομαι καὶ δὲν πολυπίπῳ ἔξω εἰς τὰς συμβουλὰς μου.

Ἀδελφοὶ Δασκαλάκη

Θῆβαι 17 Φεβρουαρίου 1926

Ἐχον πρόσφατα τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως τῶν λιπασμάτων τῆς καθ' ὑμᾶς Ἑταιρίας, σὰς παρακαλῶ ὥστε εὐαρεστούμενος μοὶ ἀποστείλῃτε τὰ φύλλα τοῦ ἐγκυρίου ὑμῶν περιοδικοῦ Ἀγροτικοῦ Ταχ/μου τῆς φωτοβόλου ταύτης λαμπρῆς τῶν γεωργικῶν τάξεων, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ ὁποίου αἱ τῶς ὑπνώτουσαι γεωργικαὶ τάξεις συμπάσης τῆς Ἑλλάδος ἀνενηγαν ἐκ τοῦ ληθάργου καὶ τῶν πεπαικμένων μεθόδων καλλιέργειας, μεταχειριζόμεναι εἰς μεγάλην κλίμακα λιπάσματα πρὸς κοῆσιν τῶν ἀγρῶν, πεφυτευμένων ἐκτάσεων κτλ. εἶνε δὲ κατὰ κράτος πρὸ τῶν μεγαλειωδῶς ὠραίων ἀποτελεσμάτων τῆς χρήσεως τῶν λιπασμάτων τούτων.

Εὐελπιστῶν εἰς τὴν εὐμενὴ ὑπόδοξιν τῆς ὡς ἄνω παρακαλῶ σὰς παρακαλῶ νὰ δεχθῇτε τὴν ἐκφράσιν τῶν καλλιτέρων αἰσθημάτων μου.

Ἄρ. Μπασιάνος, Δικηγόρος

Χάρκι—Ἡλίας 7 Ν)βρίου 1926

Ἐλάβομεν τὴν ὀδηγίαν σας καὶ εὐχαριστήσαμεν πάρα πολὺ καθὼς ἔχομε 4 ἐτη ποὺ μεταχειρίζομεθα λιπάσματα σας καὶ μένομε πολὺ εὐχαριστημένοι ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη ποὺ μεταχειρισθῆκαμεν· ἐλάβομεν τοὺς διπλοὺς καρποὺς ἀπὸ τοὺς ἄλλους ποὺ τὰ εἶχαν· ἀλλὰ ποῦ μεταχειρισθῆκαμεν καὶ αὐτοὶ τὸ λίπασμά σας καὶ μένομε εὐχαριστημένοι καὶ ἔπειτα καὶ σὲ ἄλλους δῆμοις, σὲ φίλους μου, λιπάσματα μὲ ἰδικά μου χρήματα καὶ ἔδοξαίμασαν καὶ ἐμὲν εὐχαριστημένοι καὶ ἦλθαν πρὸς ἀντάμοισιν μου καὶ ἐπῆραν λιπάσματα καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ μέρη, διότι ἔχουν καὶ ἄλλες ἑταιρίας λιπάσματα ἀλλὰ ἐγὼ θέλω νὰ ὑποστηρίξω τοῦ τόπου μας τὴν Ἑταιρίαν καὶ ὅχι τῆς Ἑθρῶπης.

K. N. Κουκουιάκης

Μαρτίου, αἱ συχναὶ μικροβροχαὶ καὶ ἡ ἐπακολουθοῦσα ὑγρασία εἶνε οἱ πλέον εὐνοϊκοὶ ὅροι διὰ τὴν προσβολὴν τοῦ Περονόσπορου.

Θὰ ἦνε ἀχαρκτηρίστος ἀκηδία ἐκ μέρους τῶν ἀμπελοκτημόνων νὰ μὴ ψεκάσωσιν ἀμέσως τ' ἀμπέλια ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων οἱ νέοι βλαστοὶ ἔχουν 10 πόντους μήκος.

Τὰ καλὰ ἀποτελέσματα, τῶν ἐνωρὶς γενομένων ψεκασμῶν, εἶνε γνωστὰ ἀπὸ οὐδ' ἀμπελοφυττῶν καὶ θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἐπιμεινόμεν ἐπ' αὐτῶν. Ἐνα μόνον θέλομεν νὰ ἐννοήσωμεν καλὰ, ὅτι ἡ καλῶς ἐννοουμένη οἰκονομία καὶ τὸ πραγματικὸν συμφέρον τοῦ γεωργοῦ εἶνε νὰ κάμῃ ἐνωρὶς τὸν πρῶτον ψεκασμὸν, διὰ νὰ προφυλάξῃ τὰ νεὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα εἶνε καὶ πλέον εὐπρόσβλητα, ἀπὸ τὸν περονόσπορον· θὰ χρειασθῇ ἐλάχιστον πολτὸν καὶ ὀλίγα ἡμερομίσθια, καὶ θὲ γλυτώσῃ καὶ τὰ ἀμπέλια του, θ' ἀποφύγῃ δὲ κατόπιν δαπάνας πολλὰ μεγαλυτέρας, ὅταν τὸ κακὸν θὰ ἔχη προχωρήσῃ, χωρὶς νὰ ἔχη τ' αὐτὰ καλὰ ἀποτελέσματα.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι οἱ ψεκασμοὶ ἐναντίον τοῦ Περονόσπορου πρέπει νὰ ἦνε πάντοτε προληπτικοί.

Ἄλλ' ὁ Περονόσπορος δὲν ποσοβάλλει μόνον τὰ ἀμπέλια, προσβάλλει καὶ πολλὰ ἄλλα φυτὰ, ὡς τὴν πατάιαν, κρομμύδια, σκόρδα, τὴν ντομάτα, τὰ μπουτανικά, τῆς ροδακινίης, μηλιῆς κτλ. Ἐμπρὸς λοιπὸν ἀμπελοφυττοῖς, κηπουροῖς, λαχανοκόμοις, βγάλετε τοὺς ψεκαστῆρας ἀπὸ τὴν ἀποθήκην, ἐάν δὲν τὸ ἐκάματε ἀκόμη, ὡς ὀφείλατε, ἐπιθεωροῦντες τοὺς, καὶ ἀρχίσατε τὸν πόλεμον ἐναντίον τοῦ κοιντοῦ ἐχθροῦ, μετ' ἐπιμονῆς καὶ ἐπιμελείας.

Ἡ Α.Ε.Ε.Χ.Π. λαβοῦσα ὑπ' ὅψιν τὰς εὐμενεῖς κλιματολογικὰς συνθήκας, διὰ τὴν προσβολὴν τοῦ Περονόσπορου, ἐσπευσεν ἀμέσως νὰ ἐφοδιάσῃ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς διὰ Περονόσποριν, καὶ τῶν καταλλήλων ἐντύπων ὀδηγίων χρήσεως αὐτῆς. Ζητήσατε τὸς ὀδηγίους ταύτας ἀπὸ τοὺς κατὰ τόπους ἀντιπροσώπους τῆς.

Ἡ συσκευασία τῆς Περονόσπορινς ἔχειν ἐφέτος πολὺ ἐπιμελεστέρα, εἰς κομψὰ τενεκεδένια κυτῖα τῶν 2) χιλιογράμμων, περιέχοντα καὶ εἰδικὸν δοχεῖον χωρητικότητος 1) 2) χιλιογράμμου (160 δράμια) διὰ νὰ ἀποφεύγεται κάθε ζυγῆσις.

Ἐν δοχεῖον ἀπ' αὐτὸ πλήρες περονόσπορινς πρέπει νὰ διαλύεται ἐντὸς 25 χιλιογράμμων νεροῦ (20 δκάδας).

Τόσον τὸ δοχεῖον, τὸ περιέχον τὴν Περονόσποριν, ὅσον καὶ τὸ δοχεῖον καταμετρήσεως ἔχουν κατασκευασθῇ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἦνε χρησιμώτατα κατόπιν εἰς τὸν γεωργὸν καὶ νὰ μὴ πηγαίνουν χαμένα.

Ἡ Περονόσποριν περιέχει ἐγγυημένον 65%), θετικὸν χαλκόν, κατὰ συνέπειαν ἂν θέλετε νὰ κάμετε πολτὸν τῆς αὐτῆς δυνάμεως μὲ πολτὸν Σλέσιγκ, πρέπει νὰ μεταχειρισθῇτε Περονόσποριν κατὰ 25%), ὀλιγοτέραν· δηλαδή: ἐάν μὲ ἐν χιλιόγραμμον παρασκευάσματος Σλέσιγκ παρασκευάζετε 50 χιλιόγραμματα πολτοῦ, διὰ νὰ ἔχετε τὸν αὐτὸν πολτὸν μὲ τὴν Περονόσποριν, ὀφείλετε νὰ χρησιμοποιήσῃτε 3)4 μόνον τοῦ χιλιογράμμου Περονόσπορινς. Κατὰ συνέπειαν ἡ Περονόσποριν εἶνε εὐθυνωτέρα κατὰ 25%).

Ἐάν ὁ πολτὸς Σλέσιγκ πωλεῖται πρὸς 8 δραχμὰς τὸ χιλιόγραμμον ἡ Περονόσποριν θὰ ἔπρεπε νὰ πωλῆται κατ' ἐλάχιστον ὅρον 10 δραχ. ἐνῷ πωλεῖται μόνον 8.50

Ὁ καθείς ἂς κάμῃ τὸν Ἀ)σμὸν του, καὶ ἂς ἀποφασίσῃ.

Θ.Α.Δ.

Σ.Τ. Παρακαλοῦνται οἱ ἀντιπρόσωποι, ὅσοι δὲν ἔχουν ὀχετὰς ἐντύπους ὀδηγίας χρήσεως Περονόσπορινς (παράστημα Ἀγρ. Ταχ/μου ὑπ' ἀριθ. 17) νὰ μᾶς γράψουν ἐγκαίρως διὰ νὰ τοὺς ἀποστείλωμεν τοιαύτας. Οἱ ἀντιπρόσωποι ἔχουν ὑψίστην ἡδὴ κὴν ὑποχρέωσιν ἀπέναντι τῶν γεωργῶν νὰ διαδίδουν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον τὰ ἀπολύτως χρησιμότητος προϊόντα, ὡς εἶνε ἡ Περονόσποριν.

Γ.

Κατανάλωσις Χημικῶν Λιπασμάτων Α. Ε. Ε. Χ. Π. Δ. κατὰ τὴν Α' τριμηνίαν τῶν ἐτῶν 1925 καὶ 1926 (εἰς τόννους.)

Μῆνες	1925	1926
Ἰανουάριος	1933	1801
Φεβρουάριος	1553	1434
Μάρτιος	1138	1940
	4624	5175

Ἡ κατανάλωσις τοῦ 1926 διὰ τοὺς 3 μῆνας εἶναι ἀνωτέρα τῆς τοῦ 1925 κατὰ τόννους 551.

ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΤΥΛ. ΙΣ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ

ΟΔΟΣ ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ

ΕΝ ΠΕΙΡΑΕ

Τηλ. Διεύθυνσις
ΣΤΥΛΚΟΝ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ

ΔΙ' ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

ΔΙ' ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣ

Μηχαναί διὰ Φρέαττα (Μαγγανοπήγαδα)

Πρώτου μεγέθους Δραχ. 7.000

Δευτέρου μεγέθους » 6.000

Τρίτου μεγέθους » 5.000

Παραδοτέα εἰς οἰονδήποτε μέρος τῆς Ἑλλάδος.

ΕΛΛΙΟΠΙΕΣΤΗΡΙΑ ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ ΠΟΛΛΑΠΛΑ ΑΠΛΑ

ΕΛΛΙΟΤΡΙΒΕΙΑ

ΑΞΟΝΕΣ

ΛΩΡΙΑ

ΚΟΥΖΙΝΕΤΤΑ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΠΙΜΕΛΗΜΕΝΗ

ΠΑΣΗΣ ΑΛΛΗΣ ΑΝΩΤΕΡΑ

THE ASIATIC PETROLEUM C^o L^{TD}

ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΩΘΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

— SHELL MEX L^{TD} —

Σίγκλ Single, Ντούμπλ Double, Τρίπλ Triple, Γκάλντεν Galden, Γκέαρ Gear.

ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

Ὁρυκτέλαια SHELL ἐξαιρετικῆς ποιότη-
τος δι' αὐτοκίνητα πολυτελείας. —

O. S. S. A. G. OELWERKE STERN - SONNEDORN A K T. G E S

ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΑ ΠΕΝΣΥΛΒΑΝΙΑΣ ΡΑΦΙΝΑΡΙΣΜΕΝΑ ΕΝ ΑΜΒΟΥΡΓΩ

Εἰδικὰ ὀρυκτέλαια ἐξαιρετικῆς ποιότητος διὰ Μηχανὰς Ντίζελ, Σεμι Ντίζελ Σούπερ. Ἡ Ἑταιρεία, κατόπιν πολυτῶν δοκιμῶν δι' ἕκαστον τύπον Μηχανῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐνθα ἡ βιομηχανία τῶν Μηχανῶν Ντίζελ ὑπερτερεῖ πάσης ἄλλης χώρας, παρήγαγεν εἰδικὰς ποιότητας διὰ πετρελαιομηχανὰς.

ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΑ πάσης χρήσεως δι' Αὐτοκίνητα, Ἀτμομηχανὰς, Ἡλεκτρικοὺς Μετασχηματιστάς, Ἡλεκτρικὰς Μηχανὰς, Κινητήρας Ἀεριοφῶτος, Παγομηχανὰς, Συμπιεστάς Μηχανῶν Ντίζελ, Τοτρινέλαια, Κυλινδρέλαια.

ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΠΑΧΕΑ ΕΛΑΙΑ ΔΙΑ ΓΡΑΝΑΖΙΑ

ΒΑΖΕΛΙΝΑΙ ΚΑΙ ΛΕΥΚΑ ΕΛΑΙΑ ΔΙΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΝ ΧΡΗΣΙΝ

ASTRA ROMANA

ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΑ ΔΙ' ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ - ΒΑΓΟΝΕΛΑΙΑ - ΤΟΥΡΙΝΕΛΑΙΑ
ΚΥΛΙΝΔΡΕΛΑΙΑ διὰ μηχανὰς πάσης χρήσεως ἐξαιρετικῆς ποιότητος.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΙ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & Σ^{ΙΑ}

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΚΑΙ ΕΙΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.